บทที่ 4

สหประชาชาติกับการแก้ปัญหากับระเบิดในกัมพูชา

จากบทที่ 2 ที่ได้แสดงให้เห็นถึงมาตรการในการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหากับระเบิดรวมถึงความรับผิดชอบทางด้านกฎหมายของสหประชาชาติแล้ว อีกทั้ง ได้แสดงให้เห็นถึงปัญหาและผลกระทบที่กัมพูชาได้รับอย่างเจ็บปวดและแสนสาหัสจากกับระเบิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบต่อประชาชนและประเทศกัมพูชาไปแล้วในบทที่ 3 นั้น และประกอบกับกัมพูชาเป็นประเทศที่เพิ่งฟื้นจากการสู้รบและเป็นประเทศยากจน การแก้ปัญหาดังกล่าวจึงต้องอาศัยความช่วยเหลือจากภายนอกประเทศเป็นสำคัญ

สหประชาชาติเป็นองค์การหนึ่งที่เข้ามารับผิดชอบต่อภารกิจในการแก้ปัญหากับระเบิดในกัมพูชาและมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการแก้ปัญหาและจัดการกับกับระเบิดที่เป็นภัยคุกคามต่อประชาชนและประเทศกัมพูชา โดยเริ่มบทบาทดังกล่าวจากการเข้าไปรักษาสันติภาพของกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพเป็นต้นมา ซึ่งในบทที่ 4 นี้จะได้วิเคราะห์ให้เห็นถึงบทบาทของสหประชาชาติในการแก้ปัญหากับระเบิดในกัมพูชา ทั้งบทบาทของคณะผู้แทนล่วงหน้าของสหประชาชาติ และองค์กรบริหารงานชั่วคราวแห่งสหประชาชาติในกัมพูชา และบทบาทหลังองค์กรบริหารงานชั่วคราวแห่งสหประชาชาติในกัมพูชา รวมถึงการมีส่วนร่วมของกัมพูชาในอนุสัญญาออตตาวาของกัมพูชา โดยอาศัยหลักการที่ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสหประชาชาติในการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ และอำนาจหน้าที่การดำเนินการในเรื่องเกี่ยวกับความก้าวหน้าและการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งสหประชาชาติใช้เป็นแนวทางที่นำไปสู่การดำเนินการแก้ปัญหากับระเบิดเพื่อให้บรรลุเจตจำนงในการ “ธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ” และ “ความตั้งใจที่จะสถาปนาสภาวการณ์แห่งเสถียรภาพและความอยู่ดีกินดี” รวมถึง “การปฏิบัติตามหลักการแห่งสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพพื้นฐานสำหรับทุกคน”

4.1 ความทั่วไป

สหประชาชาติได้เข้ามามีบทบาทในการแก้ปัญหาความขัดแย้งกัมพูชาตั้งแต่ปี ค.ศ.1979 ซึ่งประเทศต่างๆโดยเฉพาะกลุ่มประเทศอาเซียนได้เสนอปัญหากัมพูชาให้สหประชาชาติพิจารณาทั้งในคณะมนตรีความมั่นคงและสมัชชาสหประชาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมัชชา

สหประชาชาตินั้นได้มีมติเกี่ยวกับเรื่องนี้หลายครั้ง โดยมีประเด็นสำคัญคือ ต้องการให้เวียดนามถอนทหารออกจากกัมพูชาและให้ชาวกัมพูชามีสิทธิกำหนดใจตนเอง (Self- determination)ในช่วงแรก ญัตติดังกล่าวได้ถูกเสนอให้คณะมนตรีความมั่นคงพิจารณา แต่ถูกสหภาพโซเวียตซึ่งสนับสนุนเวียดนามใช้สิทธิยับยั้ง(veto) ดังนั้น ความพยายามในการแก้ปัญหากัมพูชาในช่วงแรกจึงเป็นความรับผิดชอบของสมัชชาสหประชาชาติ ซึ่งได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ตลอดมาในกรอบของอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ตามกฎบัตรสหประชาชาติ โดยดำเนินการแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยหลักสันติวิธี เช่น ในรูปของการเจรจา การไกล่เกลี่ย และอื่นๆ แต่ปรากฏว่าไม่มีความคืบหน้าเท่าที่ควร เนื่องจากเวียดนามและรัฐบาลเฮง สัมรินไม่ได้แสดงท่าทีผ่อนปรนใดๆ

จนกระทั่งเมื่อนายกอร์บาชอฟขึ้นเป็นผู้นำสหภาพโซเวียตในปี ค.ศ.1985 และนำนโยบายที่มุ่งเน้นในเรื่องการปรับปรุงโครงสร้างทางเศรษฐกิจอย่างขนานใหญ่รู้จักกันในชื่อ "Perestroika" เข้ามาใช้โดยมีนโยบายอื่นๆ เช่น นโยบายเปิดกว้าง ("Glasnost") การทำให้เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น(democratization) และการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังสาธารณรัฐต่างๆ (decentralization) รวมทั้งแนวความคิดในเรื่องแนวคิดใหม่(new thinking) เข้ามาช่วยเสริม ในบรรดานโยบายที่เข้ามาช่วยเสริมเหล่านี้ แนวความคิดในเรื่องแนวคิดใหม่นับว่ามีความสำคัญที่สุด เพราะทำให้โซเวียตดำเนินนโยบายเป็นมิตรกับทุกประเทศ และลดการสนับสนุนเวียดนามลง ส่งผลให้เวียดนามมีท่าทีผ่อนปรนในการเจรจามากขึ้น ประกอบกับปัญหาเศรษฐกิจในเวียดนามอันสืบเนื่องมาจากการทำสงครามที่ยาวนาน และการถูกโดดเดี่ยวทางการเมืองและเศรษฐกิจจากประเทศตะวันตกและจากประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ของสหประชาชาติ นอกจากนี้ ความล้มเหลวของการปฏิบัติการทางทหารในกัมพูชายังทำให้เวียดนามตระหนักว่า ไม่สามารถใช้มาตรการทางการทหารแก้ปัญหากัมพูชาได้อีกต่อไป เพราะการสู้รบที่ยืดเยื้อมีแต่จะบั่นทอนกำลังและขวัญของทหารเวียดนามในกัมพูชา ยิ่งกว่านั้นยังเป็นข้ออ้างให้ฝ่ายรัฐบาลผสมปลุกระดมความรู้สึกชาตินิยมของชาวกัมพูชาเพื่อต่อต้านเวียดนามด้วยเหตุผลดังกล่าว ในที่สุดเวียดนามได้ถอนทหารออกจากกัมพูชาในเดือนกันยายน ค.ศ.1989 ภายหลังจากการประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยปัญหากัมพูชาที่กรุงปารีส (Paris International Conference on Cambodia - PICC)ระหว่างวันที่ 30 กรกฎาคม – 1 สิงหาคม ค.ศ.1989[1]

---

[1] ณัฐนิภา บุรุษพัฒน์, "สหประชาชาติกับการฟื้นฟูสันติภาพและการจัดตั้งรัฐบาลในกัมพูชา," (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537), หน้า 2-4.

แม้ว่าเวียดนามจะถอนทหารออกไปแล้ว แต่ปัญหาในกัมพูชายังคงยืดเยื้อต่อไป ผู้นำทั้ง 4 ฝ่าย[2]ของกัมพูชายังไม่สามารถหาข้อตกลงร่วมกันในแผนสันติภาพที่สมาชิกถาวรคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติจัดร่างขึ้นจากการประชุมของสมาชิกถาวร 5 ประเทศเมื่อวันที่ 23 - 25 เดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1990 แผนสันติภาพดังกล่าวมีชื่อว่า "โครงสร้างข้อเสนอเกี่ยวกับข้อตกลงยุติปัญหาความขัดแย้งกัมพูชาโดยสมบูรณ์แบบ" ซึ่งผลการเจรจาการประชุมนานาชาติว่าด้วยการแก้ไขปัญหากัมพูชาที่จัดขึ้นในเดือนธันวาคมปีเดียวกันล้มเหลวอีกครั้ง[3] ต่อมาในปี ค.ศ.1991 ได้มีความพยายามให้บรรลุแผนสันติภาพดังกล่าว โดยได้มีการจัดการประชุมในวาระต่างๆขึ้นหลายครั้ง โดยเฉพาะการประชุมครั้งสำคัญในวันที่ 23 ตุลาคม ค.ศ.1991 ซึ่งเป็นการลงนามในข้อตกลงสันติภาพที่กรุงปารีสของผู้นำกัมพูชาทั้ง 4 ฝ่าย สาระสำคัญของข้อตกลงสันติภาพกรุงปารีสมีทั้งหมด 4 หมวดใหญ่ จัดทำไว้เป็น 5 ภาษา คือภาษาเขมร ฝรั่งเศส อังกฤษ รัสเซีย และจีน[4]

ในส่วนแรกเรียกว่า The Final Act of the Paris Conference on Cambodia กล่าวถึงภาพรวมของความพยายามของนานาประเทศในการแก้ไขปัญหากัมพูชา และสรุปสาระสำคัญของอีก 3 หมวดใหญ่

ส่วนที่สองเรียกว่า Agreement on a Comprehensive Political Settlement of the Cambodia Conflict ระบุถึงการยุติปัญหากัมพูชาทางการเมืองโดยสมบูรณ์ และกำหนดอำนาจหน้าที่ของ UNTAC

ส่วนที่สามเรียกว่า Agreement Concerning the Sovereignty, Independence, Territorial Integrity and Inviolability, Neutrality and National Unity of Cambodia ประกอบด้วยสองส่วน คือ ส่วนที่กัมพูชาให้คำมั่นต่อประชาคมระหว่างประเทศ และส่วนที่สองย้ำถึงความเป็นปึกแผ่นระหว่างกัมพูชากับต่างประเทศ

---

[2] เขมร 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายเจ้าสีหนุ, ฝ่ายเขมรแดง, ฝ่ายซอน ซานน์ และฝ่ายฮุน เซน

[3] วัชรินทร์ ยงศิริ, "กัมพูชา," ใน เอเชียรายปี 1991/2534. ปราณี ทิพย์รัตน์, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533), หน้า138-139.

[4] สยามจดหมายเหตุ 16,46 (พฤศจิกายน 2534): 1282-1286. อ้างใน วัชรินทร์ ยงศิริ, "กัมพูชา," ใน เอเชียรายปี1992/2535. อุกฤษฎ์ ปัทมานันท์ และ วัชรินทร์ ยงศิริ, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534), หน้า122-123.

ส่วนสุดท้ายเรียกว่า Declaration of the Rehabilitation and Reconstruction of Cambodia ระบุถึงหลักการฟื้นฟูกัมพูชา ซึ่งภารกิจหลักจะเป็นของประชาชนและรัฐบาลกัมพูชา ความช่วยเหลือที่กัมพูชาได้รับไม่ว่าจะเป็นความช่วยเหลือระดับทวิภาคีหรือระหว่างประเทศควรจะนำไปใช้อย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ เพื่อไม่ให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบ ซึ่งสหประชาชาติมีบทบาทสำคัญในการฟื้นฟูกัมพูชา

ก่อนการจัดตั้ง UNTAC อย่างเป็นทางการเพื่อเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในกัมพูชาตามข้อตกลงสันติภาพที่กรุงปารีส คณะมนตรีความมั่นคงได้มีมติให้ส่งคณะผู้แทนล่วงหน้าของสหประชาชาติเข้าไปในกัมพูชาเพื่อเตรียมการก่อนการเข้าไปของ UNTAC และต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1992 คณะมนตรีความมั่นคงได้มีมติจัดตั้ง UNTAC อย่างเป็นทางการ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร ตำรวจ และพลเรือนประมาณ 22,000 คนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในกัมพูชาจนเสร็จสิ้นภารกิจในเดือนกันยายน ค.ศ.1993[5] แม้ว่า UNAMIC และ UNTAC จะมีระยะเวลาจำกัดในการปฏิบัติหน้าที่ในกัมพูชา แต่ก็มีบทบาทสำคัญในการริเริ่มจัดการปัญหากับระเบิดในกัมพูชา รวมถึงการวางรากฐานให้หน่วยงานอื่นๆของสหประชาชาติดำเนินการจัดการกับปัญหาดังกล่าวต่อไป

4.2 บทบาทของคณะผู้แทนล่วงหน้าของสหประชาชาติ และองค์กรบริหารงานชั่วคราวแห่งสหประชาชาติในกัมพูชา

นายฮาเวียร์ เปเรส เดอ คูเอยยา (Javier Perez de Cueillar) เลขาธิการสหประชาชาติในขณะนั้นได้เสนอแนะขั้นตอนต่างๆของสหประชาชาติในการเข้าไปควบคุมและจัดการการเลือกตั้งในกัมพูชา หลังจากที่เขมรฝ่ายต่างๆยอมลงนามในข้อตกลงสันติภาพที่กรุงปารีส ตามข้อเสนอแนะนั้น เลขาธิการสหประชาชาติได้มีคำแนะนำให้สหประชาชาติส่งกองกำลังเล็กๆ หรือหน่วยสันติภาพของสหประชาชาติชุดแรกซึ่งควรจะเดินทางเข้าไปในกัมพูชาภายในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1991 โดยมีกำลังของหน่วยนี้ 268 คน และภารกิจที่สำคัญคือการกำจัดกับระเบิดที่ฝังไว้จำนวนมหาศาลตามบริเวณต่างๆ ทั่วประเทศกัมพูชาควบคู่ไปกับภารกิจในการดูแลการหยุดยิงให้เป็นไปตามข้อตกลง รวมถึงการเข้าไปเตรียมความพร้อมให้กับ UNTAC ด้วย ในรายงานที่เสนอต่อคณะมนตรีความมั่นคงในส่วนของงบประมาณรายจ่ายสำหรับหน่วยสันติภาพชุดแรกนั้นประมาณ 20 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งใช้เวลาในการปฏิบัติงานเป็นเวลา 6 เดือนด้วยกัน[6] คำเสนอแนะดังกล่าว

---

[5] ณัฐนิภา บุรุษพัฒน์, "สหประชาชาติกับการฟื้นฟูสันติภาพและการจัดตั้งรัฐบาลในกัมพูชา," หน้า 4.

[6] "เลขาฯยูโนเผยแผนส่งกองกำลังเฉพาะกิจเข้าเขมร ตั้งได้ใน 7 วันหลังลงนามสันติภาพ - เริ่มงาน ธ.ค.," สยามรัฐ (4 ตุลาคม 2534): 2.

คณะมนตรีความมั่นคงเห็นด้วย และเพื่อดำเนินการตามคำแนะนำ คณะมนตรีความมั่นคงจึงได้มีมติที่ 717 (1991) เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม ค.ศ.1991 ให้จัดตั้งคณะผู้แทนล่วงหน้าของสหประชาชาติเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในกัมพูชาทันทีหลังการลงนามในข้อตกลงสันติภาพที่กรุงปารีส[7]

แม้ว่าข้อมูลที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับปัญหากับระเบิดในกัมพูชาจะมีอยู่น้อยมากในปี ค.ศ.1991 แต่ก็เป็นที่ทราบกันดีว่ากับระเบิดถูกใช้อย่างแพร่หลายจากหลายฝ่ายในช่วงการสู้รบที่ผ่านมา และสามารถเป็นภัยพิบัติกระทบต่อการนำข้อตกลงกรุงปารีสไปปฏิบัติได้ ดังนั้น หลังจากการลงนามในข้อตกลงกรุงปารีสไม่นาน สำนักงานการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ ได้ส่งชุดสำรวจเพื่อตรวจสอบระบุจำนวนและเสนอคำแนะนำในการจัดตั้งโครงการการให้การศึกษาเกี่ยวกับกับระเบิดในกัมพูชา ซึ่งชุดสำรวจได้ให้คำแนะนำว่าจะดีที่สุดหากโครงการดังกล่าวจะถูกจัดเตรียมโดยชุดเจ้าหน้าที่ทางการทหารจาก UNAMIC รวมทั้งโครงการนี้ควรเริ่มตั้งแต่ต้นปี ค.ศ.1991 ให้กับผู้ลี้ภัยชาวกัมพูชาและผู้พลัดถิ่นที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดนกัมพูชา – ไทย อีกทั้ง โครงการนี้จะมีประสิทธิผลดียิ่งขึ้นหากร่วมทำงานกับ UNHCR และ UNESCO นอกจากนี้ ในรายงานของเลขาธิการสหประชาชาติที่เสนอต่อคณะมนตรีความมั่นคงเมื่อวันที่ 30 กันยายน ค.ศ.1991 ได้กำหนดบทบาทอันสำคัญของ UNAMIC เกี่ยวกับการให้การศึกษาเกี่ยวกับกับระเบิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของกัมพูชา ซึ่ง UNAMIC ควรจะให้ชุดทำงาน โดยให้เจ้าหน้าที่ทางทหารที่มีประสบการณ์สอนให้ประชาชนพลเรือนรู้วิธีหลีกเลี่ยงภัยจากกับระเบิดและระเบิดประเภทอื่นๆ[8]

UNAMIC ถูกส่งเข้าไปปฏิบัติงานในกัมพูชาในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1991 UNAMIC ประกอบด้วยนายทหาร 50 นาย ผู้เชี่ยวชาญในการกำจัดกับระเบิด 20 คน เจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคจากนานาชาติประมาณ 75 คนและเจ้าหน้าที่ที่เป็นชาวเขมรอีก 75 คน ส่วนที่เหลือจะเป็นหน่วยสื่อสารที่ได้รับความช่วยเหลือจากออสเตรเลียประกอบด้วยสมาชิก 40 คนด้วยกัน UNAMIC เริ่มปฏิบัติหน้าที่โดยการปรึกษาหารือกับข้าหลวง

---

[7] George Mason University, United Nations Transitional Authority in Cambodia [Online]. (n.d.) Available from: http://www.gmu.edu/departments/t-po/resource-bk/mission/untac. html [2003, October 27].

[8] UNOCHA , Multi - Country Mine Action Study: Cambodia: The Development of Indigenous Mine Action Capacities [Online]. 1997. Available from: http://www.mineaction.org/countries/refdocs.cfm?docID=270&countryID=262 [2003, February 20].

ใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ เกี่ยวกับเส้นทางอพยพชาวกัมพูชากลับ เรื่องศูนย์ผู้อพยพและเขตตั้งถิ่นฐาน รวมทั้งการจัดตั้งหน่วยตรวจสอบและทำลายกับระเบิดที่ฝังอยู่เป็นจำนวนมาก[9]

สำหรับภารกิจในการกวาดกู้กับระเบิด คณะมนตรีความมั่นคงมีมติที่ 728 (1992) เมื่อวันที่ 8 มกราคม ค.ศ.1992 ให้ขยายอำนาจหน้าที่ของ UNAMIC ให้รวมถึงการฝึกชาวกัมพูชากู้กับระเบิดและเริ่มดำเนินการโครงการการกวาดกู้กับระเบิดโดยไม่ต้องรอให้ UNTAC เข้าไปในกัมพูชาก่อนแล้วจึงริเริ่มโครงการดังกล่าว นอกจากนี้ คณะมนตรีความมั่นคงได้อนุมัติแผนการที่จะส่งหน่วยกวาดกู้กับระเบิดจำนวน 1,000 คน เข้าไปปฏิบัติการในกัมพูชา โดยอนุมัติงบประมาณให้ 24 ล้านเหรียญสหรัฐฯเพื่อภารกิจดังกล่าว ซึ่งทหารสหประชาชาติจำนวน 700 คน[10] จะเข้าทำการกวาดกู้กับระเบิดตามถนนสายหลักที่จะใช้ในการขนส่งผู้ลี้ภัยชาวเขมรออกจากประเทศไทยกลับภูมิลำเนาของตน และจะมีทหารสหประชาชาติอีก 200 คนเป็นเจ้าหน้าที่ทำการฝึกทหารที่ส่งมาจากเขมรทั้ง 4 ฝ่ายเพื่อทำงานในการช่วยกู้กับระเบิดดังกล่าว[11]

การปฏิบัติหน้าที่ในกัมพูชาของ UNAMIC อยู่ภายใต้การดูแลของนายอตวล คาริม (Atual Karim) ชาวบังคลาเทศ ซึ่งอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาทางการทหารของนายพลจัตวาช็อง-มิเชล ลอริดง (Jean-Michel Loridon) ชาวฝรั่งเศส อำนาจที่ UNAMIC ได้รับมอบหมายในการปฏิบัติภารกิจในกัมพูชามีข้อจำกัดค่อนข้างมากและทรัพยากรบุคลากรก็มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ต่อมา

---

[9] สรุปและเรียบเรียงจาก "เลขาฯยูโนเผยแผนส่งกองกำลังเฉพาะกิจเข้าเขมร ตั้งได้ใน 7 วันหลังลงนามสันติภาพ - เริ่มงาน ธ.ค.," สยามรัฐ, 2. และ สมพงศ์ ชูมาก, การปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติของสหประชาชาติ (1948-1995), พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), หน้า 67.

[10] สำหรับทหารของสหประชาชาติที่จะเข้าไปกวาดกู้กับระเบิดในกัมพูชาครั้งนี้ ส่วนใหญ่แล้วเป็นทหารจากประเทศไทย ซึ่งรัฐบาลไทยมีเงื่อนไขในการส่งทหารไปปฏิบัติภารกิจดังกล่าวคือ สหประชาชาติจะต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการกวาดกู้กับระเบิด และทหารไทยที่เข้าไปปฏิบัติการจะต้องได้รับการประกันชีวิตและได้รับเบี้ยเลี้ยง (ชายชาญ นิติการราวี, "ยูโน/ปัญหาใหม่ด้านกัมพูชา," สยามรัฐ (12 มกราคม 2535): 1,14.)

[11] เรื่องเดียวกัน, หน้า 1,14. และ George Mason University, United Nations Transitional Authority in Cambodia [Online].

เมื่อ UNTAC เข้ามา UNAMIC ก็ผสมรวมอยู่ใน UNTAC[12] หน้าที่ของ UNAMIC ตามที่ระบุในข้อตกลงสันติภาพนั้น UNAMIC จะเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ 2 ระยะด้วยกัน คือ[13]

ระยะที่ 1 เข้าไปจัดตั้งหน่วยติดต่อสื่อสารและสถานีสื่อสาร ตลอดจนจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นในการส่งกำลังบำรุง เช่น ยานพาหนะ ที่พัก ซึ่งเมื่อกองทหารสื่อสารของสหประชาชาติเข้าไปปฏิบัติงานจะได้ทำงานอย่างสะดวก

ระยะที่ 2 กองทหารส่วนที่มาจากนิวซีแลนด์จำนวน 20 นาย จะเป็นผู้วางแผนและควบคุมการกู้กับระเบิด โดยเฉพาะตามแถบแนวชายแดนไทย - กัมพูชา

UNAMIC ได้จัดตั้งสำนักงานใหญ่ขึ้นที่กรุงพนมเปญ และมีสาขาย่อยอีก 2 สาขาที่จังหวัดพระตะบองและเสียมราฐเพื่อเป็นจุดรองรับการทำงานในหน้าที่เกี่ยวกับกิจกรรมของโครงการการให้การศึกษาเกี่ยวกับกับระเบิด และ UNAMIC ยังได้จัดตั้งหน่วยวางแผนและหน่วยประสานงานขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1992 เพื่อติดต่อประสานงานกับสภาสูงสุดแห่งชาติกัมพูชา (Supreme National Council - SNC)[14], UNHCR, องค์การระหว่างประเทศและองค์การเอกชนอื่นๆที่มีความเป็นห่วงเกี่ยวกับปัญหากับระเบิด ทั้งนี้เพื่อรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่พอจะหาได้เกี่ยวกับกับระเบิดในกัมพูชาและอำนวยความสะดวกในการทำเครื่องหมายสนาม/เขตกับระเบิดจากข้อมูลดังกล่าว หน่วยงานดังกล่าว ยังมีภารกิจในการพัฒนาโครงการฝึกการตรวจสอบและการกวาดกู้กับระเบิด รวมถึงการวางแผนอย่างละเอียดในการส่งเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการฝึกแล้วลงสนามปฏิบัติจริง หน่วยนี้มีเจ้าหน้าที่ 4 คนที่จะทำการวางการกำหนดและจัดขอบเขตของปัญหากับระเบิดด้วยการรวบรวม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

[12] Trevor Findlay, Cambodia: the Legacy and Lessons of UNTAC (Oxford: Oxford University Press1995), p. 22. (SIPRI Research Report No.9).

[13] สยามจดหมายเหตุ 16,46:1282-1286. อ้างใน วัชรินทร์ ยงศิริ, "กัมพูชา," ใน เอเชียรายปี 1992/2535, หน้า123.

[14] สภาสูงสุดแห่งชาติกัมพูชา (SNC) เป็นองค์กรสูงสุดและเป็นองค์กรในการใช้อำนาจอธิปไตยของกัมพูชา และเป็นตัวแทนอันชอบธรรมของประชาชนกัมพูชาทั้งหมดในช่วงเวลาเปลี่ยนผ่าน(Transitional period) สภานี้ประกอบด้วยตัวแทนกัมพูชาทั้ง 4 ฝ่าย โดยมีเจ้านโรดมสีหนุเป็นประธานและปีนประมุขของกัมพูชา (ณัฐนิภา บุรุษพัฒน์, "สหประชาชาติกับการฟื้นฟูสันติภาพและการจัดตั้งรัฐบาลในกัมพูชา," หน้า 151.)

และตรวจเทียบข้อมูลที่ได้มา รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการสำรวจภาคสนามของ HALO Trust ซึ่งได้รับมอบหมายหน้าที่จาก UNHCR[15]

ขณะที่ UNAMIC กำลังปฏิบัติหน้าที่ในกัมพูชา เลขาธิการสหประชาชาติได้ร้องขอให้คณะมนตรีความมั่นคงจัดเตรียมแผนการอย่างละเอียดในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพของ UNTAC สหประชาชาติได้แต่งตั้งให้นายยาซูชิ อากาชิ (Yasushi Akashi) ชาวญี่ปุ่นซึ่งเป็นหัวหน้าสำนักงานกิจการลดอาวุธ ในขณะนั้นให้เป็นผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติและเป็นหัวหน้า UNTAC[16] เมื่อวันที่ 9 มกราคม ค.ศ.1992 และแต่งตั้งให้พลโทจอห์น แซนเดอร์สัน (John Sanderson) ชาวออสเตรเลียเป็นผู้บังคับบัญชาการกองกำลัง UNTAC

ต่อมา คณะมนตรีความมั่นคงได้มีมติเป็นเอกฉันท์ในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1992 ให้จัดตั้งองค์กรบริหารงานชั่วคราวแห่งสหประชาชาติในกัมพูชาอย่างเป็นทางการ ซึ่งครั้งนี้เป็นการออกเสียงครั้งแรกของรัสเซียต่อการก่อตั้งกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพหลังจากสหภาพโซเวียตล่มสลาย และรัสเซียสืบสิทธิจากสหภาพโซเวียตในเดือนมกราคม ค.ศ.1992 ในฐานะสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคง นอกจากนี้ ในช่วงเดือนมกราคม ค.ศ.1992 คณะมนตรีความมั่นคงได้อนุมัติแผนการกองกำลัง UNTAC ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรทั้งด้านพลเรือนและทหารประมาณ 22,000 คน ภ ารกิจของ UNTAC ครอบคลุมใน 7 ประเด็นด้วยกัน คือ ทางด้านสิทธิมนุษยชน, การเลือกตั้ง, การทหาร, การบริหารราชการ, การตำรวจ, การอพยพชาวกัมพูชากลับประเทศและการฟื้นฟูกัมพูชา ซึ่งในการปฏิบัติภารกิจในด้านต่างๆของ UNTAC จะมีเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นช่วยในการประสานงานและทำงานร่วมกับคณะทำงานของ UNTAC ด้วย[17]

---

[15] UNOCHA , Multi - Country Mine Action Study: Cambodia: The Development of Indigenous Mine Action Capacities [Online].

[16] เป็นกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติกองกำลังแรกที่มีเจ้าหน้าที่ญี่ปุ่นเข้าร่วมด้วย หลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายของญี่ปุ่นอนุญาตให้ส่งกองกำลังไปต่างประเทศได้ ซึ่งสหประชาชาติได้แจ้งขอทหารญี่ปุ่นจำนวนประมาณ 700 คนเข้าร่วมในกองกำลังรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในกัมพูชา ซึ่งมีหน้าที่แบ่งเป็น ผู้ตรวจการณ์หยุดยิง, ตำรวจ และหน่วยทหารช่าง (สนใจอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน "ยูโนขอทหารญี่ปุ่น 700 คนในเขมร," สยามรัฐ (13 สิงหาคม 2535): 14.)

[17] เรียบเรียงจาก สมพงศ์ ชูมาก, การปฏิบัติการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ (1948-1995), หน้า 67-68. และ Trevor Findlay, Cambodia: the Legacy and Lessons of UNTAC, pp. 26-27.

แผนภูมิที่ 1 ผังการบริหารงานของคณะองค์กรบริหารชั่วคราวแห่งสหประชาชาติในกัมพูชา (UNTAC organizational chart)

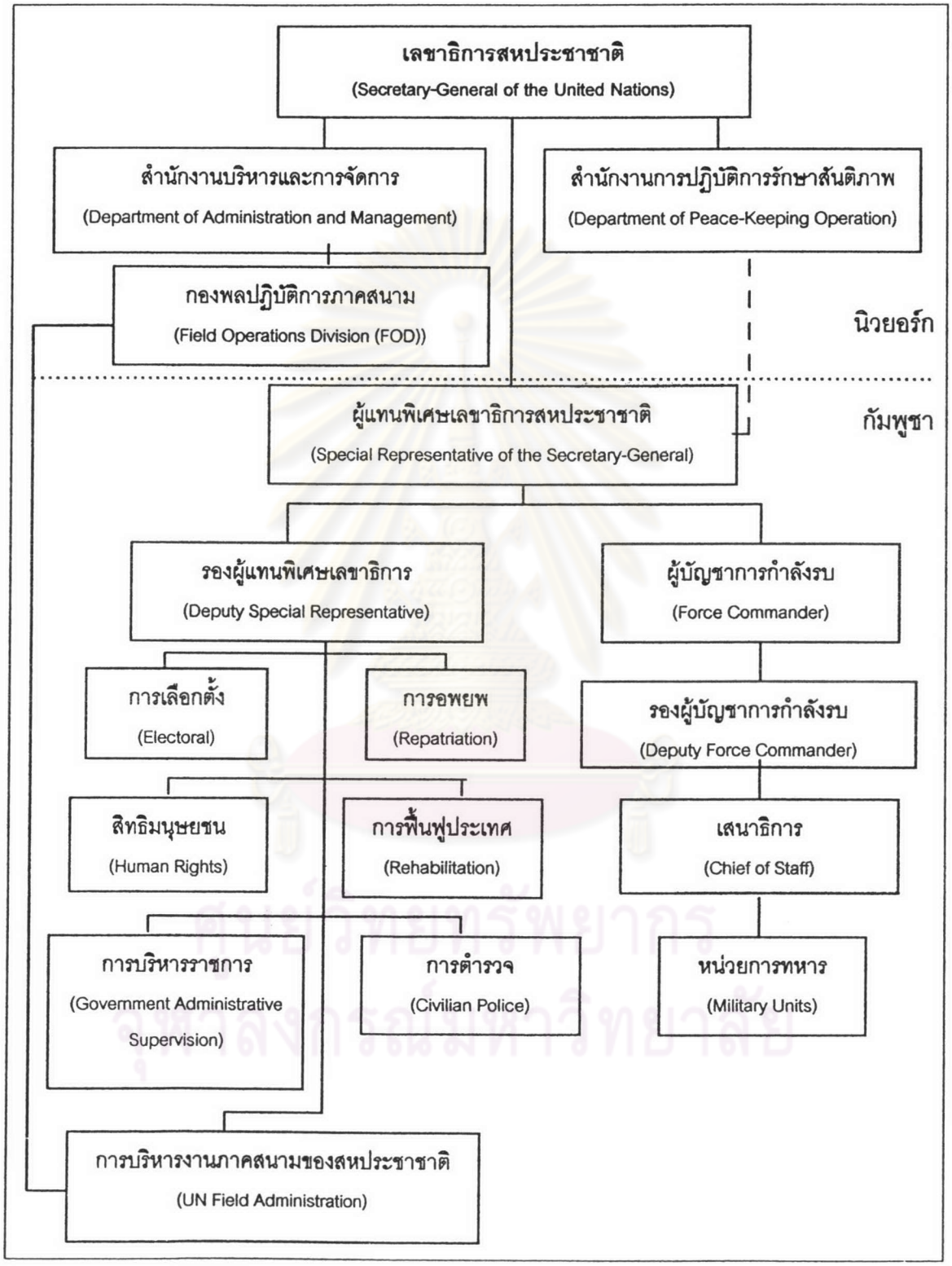

ที่มา: United Nations. Cited in Trevor Findlay, Cambodia: the Legacy and Lessons of UNTAC, p.30.

ในช่วงเดือนต้นๆแห่งปี ค.ศ. 1992 เป็นช่วงเวลาแห่งความเบิกบานใจอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์สมัยใหม่ของกัมพูชา ทุกหนทุกแห่งมีความคาดหวังอย่างสูงยิ่งที่จะเห็นสันติภาพเติบโตในกัมพูชาแทนที่ภาวะแห่งสงครามที่มีมาในอดีต ชาวกัมพูชาไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใด ในทุกวงสังคมต่างเริ่มซ่อมแซมบ้านเรือนของตนและเริ่มสำรวจโอกาสทางการตลาดที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วซึ่งส่วนหนึ่งเป็นเพราะการไหลเข้ามาอย่างมากของเจ้าหน้าที่สหประชาชาติและองค์การเอกชนต่างๆ[18]

ในช่วงกลางปี ค.ศ.1992 ผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติ นายยาซูชิ อากาชิ และผู้บัญชาการกองกำลัง UNTAC พลโทจอห์น แซนเดอร์สัน เดินทางถึงประเทศกัมพูชา และเมื่อวันที่ 30 มีนาคม ค.ศ.1992 UNHCR เริ่มอพยพผู้ลี้ภัยชาวกัมพูชาประมาณ 370,000 คนจากค่ายผู้ลี้ภัยในไทยกลับกัมพูชา หลังจากการเฉลิมฉลองเทศกาลปีใหม่กัมพูชาในเดือนเมษายนไม่นาน เลขาธิการสหประชาชาติได้เรียกร้องให้จัดสรรเงินทุนสำหรับกิจกรรมการอพยพชาวกัมพูชากลับถิ่นฐานเดิมและกิจกรรมในการฟื้นฟูกัมพูชา[19]

กองกำลังรักษาสันติภาพในกัมพูชาจัดตั้งขึ้นตามอำนาจหน้าที่ของสหประชาชาติ ว่าด้วยการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ เป็นกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพครั้งแรกที่ต้องรับผิดชอบในกิจกรรมการกวาดกู้กับระเบิด (ทั้ง UNAMIC และ UNTAC) ภายใต้ข้อบัญญัติของข้อตกลงสันติภาพกรุงปารีส UNTAC มีภารกิจในการให้ความช่วยเหลือในการกวาดกู้กับระเบิด ดำเนินโครงการการฝึกการกวาดกู้กับระเบิด และการให้การศึกษาเกี่ยวกับกับระเบิดแก่ชาวกัมพูชา รวมถึงรับผิดชอบในการรับรองว่าพื้นที่กับระเบิดทั้งหมดที่ทราบแล้วนั้นได้รับการทำเครื่องหมายอย่างชัดเจน นอกจากนี้ ข้อตกลงสันติภาพกรุงปารีส ค.ศ.1991ยังได้กำหนดให้ UNTAC ฝึกอาสาสมัครชาวกัมพูชากำจัดระเบิดประเภทอื่นๆ และให้ฝึกการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นโดยทันทีแก่ผู้ได้รับอุบัติเหตุกับระเบิดและระเบิดประเภทอื่นๆด้วย[20]

สำหรับในส่วนทางทหารของกองกำลัง UNTAC รับภาระในการจัดเตรียมความช่วยเหลือแก่ผู้ลี้ภัยในการกลับถิ่นฐานเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกวาดกู้กับระเบิดบริเวณเส้นทางที่ใช้ใน

---

[18] UNOCHA , Multi - Country Mine Action Study: Cambodia: The Development of Indigenous Mine Action Capacities [Online].

[19] Ibid.

[20] Ibid.

การอพยพกลับ, ศูนย์รับรอง และพื้นที่ในการตั้งถิ่นฐานใหม่ของผู้ลี้ภัยเหล่านั้น แม้ว่าในระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ของ UNTAC ความรับผิดชอบเบื้องต้นในการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับกับระเบิดเป็นความรับผิดชอบของสหประชาชาติ แต่ข้อตกลงสันติภาพได้เรียกร้องให้ฝ่ายต่างๆในกัมพูชาจัดตั้งชุดกวาดกู้กับระเบิดซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการการเลิกระดมทหาร ซึ่งชุดปฏิบัติการดังกล่าวจะดำเนินงานภายใต้การดูแลและการอำนวยการของเจ้าหน้าที่ทางการทหารของ UNTAC ดังนั้น จึงเป็นที่เข้าใจอย่างชัดแจ้งจากภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตั้งแต่แรกเริ่มของ UNTAC ว่าเจ้าหน้าที่หน่วยทางทหารรับผิดชอบดูแลในกิจกรรมการดำเนินการเกี่ยวกับกับระเบิดของสหประชาชาติ ซึ่งจะต้องจัดเตรียมการฝึกและการกวาดกู้กับระเบิดโดยผู้เชี่ยวชาญพิเศษที่ UNTAC จัดหาให้ นอกจากนี้ ก็เป็นที่เข้าใจอีกด้วยว่าการกวาดกู้กับระเบิดมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบรรลุจุดประสงค์ในการปฏิบัติภารกิจของ UNTAC[21]

นอกจากกิจกรรมในการแก้ปัญหากับระเบิดในกัมพูชาจะเป็นความรับผิดชอบหลักของหน่วยงานด้านการทหารเป็นสำคัญโดยมีพลโทจอนห์ แซนเดอร์สัน ผู้บัญชาการกองกำลัง UNTAC เป็นหัวหน้าในส่วนนี้ด้วย หน่วยงานดังกล่าวยังทำหน้าที่ในส่วนอื่นด้วยตามที่ได้ระบุไว้ ดังนี้[22]

1. ยุบรัฐบาลและกองกำลังของเขมรทุกฝ่ายซึ่งมีกำลังพลอยู่ประมาณ 250,000 นาย ภายในสิ้นเดือนกันยายน กองกำลังเหล่านี้ติดอาวุธกว่า 300,000 กระบอก กระสุนอีกราว 80 ล้านลูก

2. ให้กองกำลังของสหประชาชาติคุ้มกันกองกำลังเขมรฝ่ายต่างๆ กลับสู่ค่ายทหาร

3. รับประกันให้มีการยุติการช่วยเหลือทางทหารจากต่างประเทศ รวมทั้งตรวจสอบการถอนกองกำลังต่างชาติ ตลอดจนอาวุธและเครื่องมือออกจากกัมพูชา ทั้งนี้เนื่องจากเขมรแดงเคยกล่าวว่า ทหารเวียดนามยังมีอยู่ในประเทศกัมพูชาแต่ทางเวียดนามปฏิเสธ

4. ควบคุมดูแลการหยุดยิง

5. ให้ความช่วยเหลือด้านการกู้กับระเบิด

---

[21] Ibid.

[22] ณัฐนิภา บุรุษพัฒน์, "สหประชาชาติกับการฟื้นฟูสันติภาพและการจัดตั้งรัฐบาลในกัมพูชา," หน้า 163-164.

ในระยะแรก สหประชาชาติทยอยส่งกองกำลังเข้ามายังกัมพูชาจำนวน 15,976 คน ประกอบด้วยทหารราบ 10,200 คน, เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการทางอากาศ 326 คนพร้อมเครื่องบิน 10 ลำและเฮลิคอปเตอร์ 26 ลำ, เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการทางน้ำ 376 คนพร้อมเรือจำนวน 30 ลำ, ทหารช่าง 2,230 คน, ผู้เชี่ยวชาญด้านการติดต่อสื่อสาร 582 คน, เสนารักษ์ 541 คน, สารวัตรทหาร 160 คน เจ้าหน้าที่ส่งกำลังบำรุง 872 คน, เจ้าหน้าที่ประจำกองบัญชาการ 204 คน และผู้สังเกตการณ์ทางการทหาร 485 คน[23]

ช่วงระยะแรกของการปฏิบัติการรักษาสันติภาพในกัมพูชานั้น สภาสูงสุดแห่งชาติกัมพูชา ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามข้อตกลงสันติภาพที่กรุงปารีส มีอำนาจหน้าที่สูงสุดในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายเกี่ยวกับกับระเบิดในกัมพูชา ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1992 UNTAC ได้เสนอให้มีการจัดตั้งศูนย์กู้กับระเบิดแห่งชาติขึ้น ซึ่งสภาสูงสุดแห่งชาติกัมพูชาเห็นชอบและอนุมัติให้จัดตั้งศูนย์กู้กับระเบิดกัมพูชาขึ้น (Cambodia Mine Action Centre -CMAC) ภายใต้การดูแลของคณะกรรมาธิการ โดยมีสมเด็จสีหนุเป็นประธานและนายยาซูชิ อากาชิเป็นรองประธาน ซึ่งทั้งสองท่านได้แต่งตั้งบุคคล 5 คนเป็นกรรมาธิการดูแลองค์กรดังกล่าว CMAC ถูกจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเพื่อควบคุมดูแลกิจกรรมต่างๆในการดำเนินการเกี่ยวกับกับระเบิดในกัมพูชา แต่ตลอดช่วงระยะแรกของการเข้าไปปฏิบัติงานของ UNTAC หน้าที่ของ CMAC ยังเป็นแนวคิดมากกว่าที่จะมีการลงมือปฏิบัติจริงตามจุดประสงค์ในการก่อตั้ง ซึ่ง CMAC เริ่มบทบาทเตาะแตะของตนเพียงการให้เจ้าหน้าที่แผนที่จำนวนเล็กน้อยรับผิดชอบหน้าที่อย่างกว้างๆในการสำรวจกับระเบิดโดยทั่วไปในพื้นที่ทุกส่วนของกัมพูชา[24]

ต่อมา UNTAC ได้จัดตั้งหน่วยการฝึกและกวาดกู้กับระเบิด (Mines Clearance and Training Unit - MCTU) ซึ่งขึ้นตรงต่อผู้บัญชาการกองกำลัง UNTAC จากการรายงานต่อผู้บัญชาการกองกำลัง UNTAC นั้น MCTU ได้พัฒนาโครงการต่างๆเกี่ยวกับกับระเบิด ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับกับระเบิด การทำเครื่องหมายพื้นที่กับระเบิด รวมถึงการกวาดกู้กับระเบิดและการฝึกประชาชนสำหรับการกู้กับระเบิด ซึ่งตามรูปแบบแล้ว MCTU เป็นองค์กรรองของ

---

[23] สยามจดหมายเหตุ 17,12 (มีนาคม 2535): 334. อ้างใน วัชรินทร์ ยงศิริ, "กัมพูชา," ใน เอเชียรายปี 1993/2536. อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์ และ วัชรินทร์ ยงศิริ, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535), หน้า110-111.

[24] United Nations, Cambodia: the Development of Indigenous Mine Action Capacities [Online]. (n.d.) Available from: http://www.un.org/Depts/dpko/mine/Reports/cambodia/cambodia.htm [2003, February 20].

CMAC แต่ในความเป็นจริงแล้วทั้งสององค์กรนี้มีความเกี่ยวพันกันเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แม้ว่าในระยะแรกของการปฏิบัติงานของ MCTU จะต้องเผชิญกับอุปสรรคในด้านการระดมทุนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมในการดำเนินการเกี่ยวกับกับระเบิด เนื่องจาก MCTU ยังไม่มีแผนงานที่ชัดเจนในการแสดงพื้นที่กับระเบิด เงินทุนส่วนใหญ่ที่นำมาใช้ในกิจกรรมต่างๆเกี่ยวกับกับระเบิดได้รับมาจากงบประมาณของ UNAMIC และ UNTAC เป็นสำคัญ ซึ่งงบประมาณเหล่านี้ก็ได้มาจากการบริจาคของรัฐสมาชิกของสหประชาชาติ แต่อย่างไรก็ตามในปี ค.ศ. 1993 MCTU เริ่มมีบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลางของตัวแสดงต่างๆที่มีความกังวลต่อปัญหากับระเบิดในกัมพูชา ในต้นปี ค.ศ.1993 MCTU ได้จัดการประชุมประจำเดือนสมัยสามัญของกลุ่มที่ทำงานด้านเทคนิคของ MCTU กับองค์กรเอกชนต่างๆ องค์กร HALO Trust, MAG, NPA และ COFRAS รวมถึงองค์กรที่ทำงานภายใต้ Handicap International และ World Vision การประชุมครั้งนี้เกี่ยวข้องกับประเด็นกับระเบิด รวมถึงการผลิตเครื่องตรวจค้นกับระเบิดเป็นสำคัญ[25]

การสำรวจพื้นที่กับระเบิดในกัมพูชาช่วงแรกนั้น ระบบข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้งกับระเบิดมาจาก HALO Trust ซึ่งได้สำรวจพื้นที่กับระเบิดใน 4 จังหวัด ภารกิจนี้ได้รับมอบหมายในปี ค.ศ. 1991 จาก UNHCR แต่การสำรวจดังกล่าวดำเนินการด้วยความเร่งรีบข้อมูลจึงไม่เฉพาะเจาะลึกมากนัก เป็นเพียงข้อมูลกว้างๆทั่วไป เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้ง, ขนาดและลักษณะเด่นของกับระเบิดในบริเวณพื้นที่ที่สงสัยว่าจะเป็นสนามกับระเบิดเท่านั้น ในส่วนของ UNTAC ในระยะแรก หน่วยทหารของ UNTAC ได้ส่งข้อมูลเกี่ยวกับสนามกับระเบิดในส่วนของพื้นที่ที่เกิดอุบัติเหตุจากกับระเบิดและที่ซ่อนของอาวุธทั่วประเทศให้แก่เจ้าหน้าที่ในกรุงพนมเปญ เจ้าหน้าที่ UNTAC ได้รวบรวมข้อมูลจากการติดต่อพบปะกับตำรวจ, ผู้นำในอำเภอต่างๆและคนในหมู่บ้าน อย่างไรก็ตาม การรวบรวมข้อมูลดังกล่าวไม่ได้เป็นไปอย่างเป็นทางการและไม่ได้ทำอย่างทั่วถึง รวมทั้งจัดทำขึ้นในแบบเฉพาะกิจ

สำหรับในส่วนของ CMAC แม้ว่ากิจกรรมในการกู้กับระเบิดในระยะแรกยังไม่ก้าวหน้ามากนักแต่สำหรับการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกับระเบิดแล้ว CMAC ได้ดำเนินการก้าวหน้ากว่าของ UNTAC กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ CMAC ได้เดินทางไปในส่วนต่างๆอย่างกว้างขวางเพื่อพูดคุยกับผู้นำทางการทหารฝ่ายต่างๆเพื่อขอทราบรายละเอียดในการแสดงสถานที่ตั้งหรือสถานที่เกิดเหตุและ

---

[25] Ibid.

เวลาที่กองทัพของพวกทหารของตนได้ใช้หรือต้องเผชิญกับกับระเบิด CMAC จึงกลายเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลเกี่ยวข้องกับกับระเบิดที่ได้รับความไว้วางใจในขณะนั้น[26]

ในส่วนของการฝึกการกวาดกู้กับระเบิดซึ่งเป็นกิจกรรมภายใต้การดูแลของ MCTU นั้น หน่วยทหารที่รับผิดชอบงานดังกล่าวได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกการกวาดกู้กับระเบิด 12 โรงเรียนในพื้นที่บริเวณต่างๆทั่วกัมพูชา โรงเรียนการฝึกที่ใหญ่ที่สุดตั้งอยู่ในจังหวัดพระตะบองซึ่งต่อมาได้กลายเป็นศูนย์กลางในการฝึกเมื่อ CMAC รับภาระต่อจาก MCTU ในปลายปี ค.ศ. 1993 MCTU ได้ฝึกให้ชาวกัมพูชาเรียนรู้การจำแนก หาที่ตั้งและทำลายกับระเบิดรวมถึงการทำเครื่องหมายสนามกับระเบิดและการส่งเสริมให้การศึกษาเกี่ยวกับกับระเบิดแก่สาธารณชน ในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1993 MCTU และหน่วยงานเอกชนได้กวาดกู้กับระเบิดในพื้นที่มากกว่า 4 ล้านตารางเมตร, ได้ทำลายกับระเบิดและ UXO ต่างๆประมาณ 37,000 ลูก, ฝึกประชาชนกัมพูชาประมาณ 2,300 คนให้รู้เทคนิคในการกู้กับระเบิด[27]

ในส่วนของ CMAC นั้นในเดือนมีนาคม ค.ศ.1993 ได้ฝึกประชาชนกัมพูชากว่า 1,600 คนในการกู้กับระเบิดและจัดตั้งศูนย์ฝึกกู้กับระเบิด 11 ศูนย์ โดยในเดือนมิถุนายนมีชุดปฏิบัติงานกู้กับระเบิดถึง 40 ชุด, มีชุดทำเครื่องหมายพื้นที่กับระเบิด 10 ชุด ตลอดช่วงระยะเวลาการปฏิบัติงานในกัมพูชาของ UNTAC CMAC ได้ทำให้พื้นที่กับระเบิดในชนบทประมาณ 300,000 ตารางเมตรแปรสภาพเป็นพื้นที่ปลอดกับระเบิด, กับระเบิดกว่า 11,000 ลูกและ UXO เกือบ 12,000 ลูกถูกกู้ออกจากพื้นดิน[28] หลังจาก UNTAC เสร็จสิ้นภารกิจในกัมพูชาในปลายปี ค.ศ. 1993 CMAC เป็นหน่วยงานหลักที่รับภาระในกิจกรรมเกี่ยวกับกับระเบิด รวมทั้งการสานต่องานของ MCTU ด้วย ซึ่งการปฏิบัติการรักษาสันติภาพครั้งนี้ (ทั้ง UNAMIC และ UNTAC) ใช้งบประมาณไปทั้งหมด 1.6 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ[29]

ช่วงระยะเวลาตั้งแต่เริ่มปฏิบัติการรักษาสันติภาพในกัมพูชา สหประชาชาติมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการแก้ปัญหากับระเบิด ทั้งนี้เพราะรัฐสมาชิกหลายรัฐเพิ่งเริ่มที่จะอนุญาตให้กลุ่มทหารของตนเข้ามาพัวพันกับกิจกรรมกับระเบิดโดยตรงก่อนการถอนกองกำลัง UNTAC ออก

---

[26] Ibid.

[27] George Mason University, United Nations Transitional Authority in Cambodia [Online].

[28] Trevor Findlay, Cambodia: the Legacy and Lessons of UNTAC, pp. 73-74.

[29] United Nations, United Nations Peacekeeping: 50 Years 1948 – 1998 (New York: United Nations, 2000), 54.

จากกัมพูชาไม่นาน เช่น ชุดการสำรวจสนามและทำเครื่องหมายพื้นที่กับระเบิดมาจากแคนาดาและนิวซีแลนด์, กิจกรรมการฝึกการกวาดกู้กับระเบิดจากอินเดีย, ปากีสถาน, บังคลาเทศ และฝรั่งเศส, กลุ่มการให้การศึกษาเกี่ยวกับกับระเบิด และการกำจัดระเบิด, การกวาดกู้กับระเบิดจากเนเธอร์แลนด์ รวมถึงการดูแลควบคุมและการกวาดกู้กับระเบิด

ในช่วงแรกที่ต้องเข้ามาเกี่ยวพันกับปัญหากับระเบิดในกัมพูชานั้นสหประชาชาติมีความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ, ลักษณะและขอบเขตของปัญหากับระเบิดน้อยมาก หรือแม้ในประเด็นเกี่ยวกับผลกระทบจากกับระเบิดที่มีต่อชุมชนและวิธีการที่จะมีชีวิตรอดจากกับระเบิดเหล่านั้น เมื่อต้องวางแผนในการส่งกองกำลังรักษาสันติภาพเข้าไปในกัมพูชาในปี ค.ศ.1991 กับระเบิดซึ่งเป็นประเด็นใหม่ของสหประชาชาติทำให้ในแผนงานมีจุดความสนใจแรกอยู่ที่การส่งชุดทำงานในการฝึกและการกวาดกู้กับระเบิดเข้าสู่สนามเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แต่จากการเข้าไปปฏิบัติภารกิจในกัมพูชาทำให้สหประชาชาติทราบว่าวิธีการที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในการลดอันตรายจากกับระเบิดโดยได้เชื่อมโยงปัญหากับผลกระทบที่เกิดขึ้น ทำให้สหประชาชาติพบว่าต้องให้ความสำคัญกับการกู้กับระเบิดเหล่านั้นออกจากพื้นดินอย่างปลอดภัยจึงจะสามารถลดผลกระทบจากปัญหาดังกล่าวได้ ฉะนั้น ทุกวันนี้จึงเป็นที่เข้าใจกันดีว่าการเคลื่อนย้ายกับระเบิดออกจากผืนแผ่นดินอย่างปลอดภัยเป็นปัจจัยสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว[30] ซึ่งหากเมื่อจำนวนกับระเบิดลดลงหรือหมดไปแล้ว ประชาชนกัมพูชารวมถึงเจ้าหน้าที่ที่เข้าไปช่วยเหลือในการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศกัมพูชาก็จะมีความปลอดภัยมากขึ้น รวมถึงสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆเพื่อช่วยเหลือพัฒนาคนและประเทศกัมพูชาให้ดำเนินไปสู่เป้าหมายเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งทางด้านความมั่นคง สังคม เศรษฐกิจและสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่มนุษย์พึงได้รับ

4.3 การดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับกับระเบิดในกัมพูชาหลัง UNTAC เสร็จสิ้นภารกิจ

แม้ว่า UNTAC ได้เสร็จสิ้นภารกิจและถอนกองกำลังรักษาสันติภาพออกจากประเทศกัมพูชา แต่สหประชาชาติตระหนักดีว่าปัญหากับระเบิดเป็นอุปสรรคสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่สหประชาชาติได้วางไว้ หรืออาจกล่าวได้ว่า นอกจากกับระเบิดเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศแล้ว ยังเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการในเรื่องเกี่ยวกับความก้าวหน้าและการพัฒนา

---

[30] United Nations, Cambodia: The Development of Indigenous Mine Action Capacities [Online].

ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งยังเป็นภัยคุกคามต่อสิทธิมนุษยชนของประชากรในประเทศ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิของบุคคลในการดำรงชีวิต, สิทธิในการมีเสรีภาพในความปลอดภัยในชีวิต, สิทธิในการเดินทางอย่างเสรี, สิทธิในเรื่องที่อยู่อาศัย รวมถึงสิทธิในการทำงานและการศึกษา

ดังนั้น แม้การปฏิบัติการรักษาสันติภาพในกัมพูชาซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่จัดตั้งขึ้นตามอำนาจหน้าที่ของสหประชาชาติว่าด้วยการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศได้เสร็จสิ้นภารกิจลงในปลายปี ค.ศ.1993 ซึ่งการปฏิบัติการดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อสร้างและรักษาสันติภาพให้เกิดขึ้นในกัมพูชา แต่ปัจจัยหนึ่งที่จะเป็นภัยคุกคามต่อสันติภาพในกัมพูชาโดยเฉพาะต่อประชาชน คือ กับระเบิด รวมถึงยังเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือให้กัมพูชาเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าและการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชนกัมพูชา

ด้วยตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและประสบการณ์ในการแก้ปัญหากับระเบิดในกัมพูชาที่ผ่านมา ทำให้สมัชชาสหประชาชาติให้ความสนใจและเอาใจใส่ในปัญหากับระเบิดมากขึ้น โดยในปี ค.ศ.1993 สมัชชาสหประชาชาติได้ผ่านมติเกี่ยวกับการให้มีการรายงานในประเด็นความช่วยเหลือในการกวาดกู้กับระเบิดต่อสมัชชา และได้จัดตั้งโครงการในการดำเนินการเกี่ยวกับกับระเบิด เพื่อให้หน่วยงานและองค์กรของสหประชาชาติร่วมรับผิดชอบช่วยเหลือในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ปัญหากับระเบิดรวมทั้งเป็นศูนย์กลางในการประสานงานเรื่องข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์และปัญหากับระเบิด[31] อีกทั้ง สหประชาชาติยังได้พัฒนาและเพิ่มเติมกิจกรรมในโครงการต่างๆเพื่อให้ครอบคลุมในการแก้ปัญหาและเพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการกับปัญหาดังกล่าว สหประชาชาติจึงยังคงมีบทบาทนำในการให้ความช่วยเหลือในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหากับระเบิดในกัมพูชาต่อไป โดยให้ความสำคัญต่อการกวาดกู้กับระเบิดมากที่สุดโดยยังมีเจ้าหน้าที่ของสหประชาชาติประจำอยู่ในกัมพูชาเพื่อให้คำปรึกษาและทำงานในการกวาดกู้กับระเบิดร่วมกับ CMAC ซึ่งสถานการณ์การการแก้ปัญหากับระเบิดในกัมพูชารวมถึงบทบาทของสหประชาชาติมีดังต่อไปนี้

---

[31] United Nations, Assistance in Mine Clearance: Report of the Secretary-General, A/50/408: 6 September 1995 [Online]. 1995. Available from: http://www.un.org/Depts/mine/UNDocs/a50-408.htm [2003, February 20].

4.3.1 เงินทุนในการดำเนินกิจกรรมในการกวาดกู้กับระเบิด

ด้วยตระหนักและกังวลถึงประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับกับระเบิดซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการสร้างสันติภาพในกัมพูชาทำให้มีการผลักดันให้ CMAC ยังคงมีบทบาทสำคัญในกิจกรรมเกี่ยวกับกับระเบิดต่อไปหลังจากการถอนกองกำลังของ UNTAC ออกจากกัมพูชา[32] และกิจกรรมของ MCTU ได้รวมอยู่ในความรับผิดชอบของ CMAC ในฐานะเป็นศูนย์กู้กับระเบิดแห่งชาติซึ่งได้กลายเป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหากับระเบิดในกัมพูชา การดำเนินบทบาทของ CMAC ไม่ราบรื่นเท่าใดนัก เพราะกิจกรรมต่างๆเหล่านั้นต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก ในระยะแรกที่ UNTAC ถอนกำลังออกไปนั้น CMAC ต้องประสบกับปัญหาเรื่องเงินทุนเพราะรัฐบาลกัมพูชาเองก็ไม่มีเงินสนับสนุนในด้านนี้มากนัก

อย่างไรก็ตาม หลังการถอนกองกำลังออกจากกัมพูชา DHA และ UNDP ได้ร่วมมือกันจัดตั้งกองทุนการเงิน (Trust Fund) ซึ่งเริ่มดำเนินการได้ในเดือนมีนาคม ค.ศ.1994 โครงการดังกล่าวใช้ชื่อว่า "ความช่วยเหลือในการกู้กับระเบิดในกัมพูชา" (Assistance to Demining in Cambodia) โครงการนี้จัดหาเงินทุนโดยกองทุน UNDP (UNDP Trust Fund) เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อโครงการดังกล่าวโดยเฉพาะ ในช่วงระยะแรกนั้น โครงการดังกล่าวประกอบด้วย 2 ส่วนหลักด้วยกันซึ่งทั้งสองส่วนนี้บริหารงานโดย UNOPS (UN Office for Project Service) ส่วนแรกทำหน้าที่ให้การรับรองการบริหารงานของกองทุนระหว่างประเทศดังกล่าว และจัดเตรียมโครงร่างแก่ผู้บริจาคเพื่อให้กลุ่มหรือรัฐผู้บริจาคเหล่านั้นให้การสนับสนุนที่ปรึกษาทางด้านเทคนิคทางการทหารเพื่อช่วย CMAC ให้บรรลุเป้าหมายในการทำงาน ส่วนประกอบส่วนที่สองทำหน้าที่ในการจัดเตรียมความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคแก่ CMAC เพื่อให้ CMAC เป็นองค์การแห่งชาติที่ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นอิสระ โครงการความช่วยเหลือดังกล่าวแบ่งการดำเนินงานเป็นระยะๆ กล่าวคือ ในระยะแรกเริ่มโครงการตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1994 -1996 ระยะที่สองในปี ค.ศ. 1996 -1998 และระยะที่สามในปี ค.ศ.1998 -2000 ซึ่งจวบจนถึงปี 2000 นั้น CMAC ได้รับเงินไปแล้ว 57.06 ล้านเหรียญสหรัฐฯจากกองทุนการเงินของสหประชาชาติดังกล่าว ผู้อุปการะคุณรายใหญ่ๆ ได้แก่ ออสเตรเลีย, เนเธอร์แลนด์, สวีเดน และญี่ปุ่น ซึ่งบริจาคเป็นเงิน 10.49, 9.36, 8.02 และ 7.8 ล้านเหรียญสหรัฐฯตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีผู้บริจาคอื่นๆอีก ได้แก่

---

[32] United Nations, Cambodia: the Development of Indigenous Mine Action Capacities [Online].

เบลเยียม, แคนาดา, เดนมาร์ก, ฟินแลนด์, นครรัฐวาติกัน, นอร์เวย์, นิวซีแลนด์, เกาหลีใต้, สวิตเซอร์แลนด์, สหราชอาณาจักรและสหรัฐอเมริกา[33]

แม้ว่าจะได้รับความช่วยเหลือดังกล่าว แต่ในช่วงแรก CMAC ก็ยังไม่มีความมั่นคงทางด้านการเงินต้องกังวลว่าแต่ละเดือนจะมีเงินเพียงพอในที่จะใช้ในกิจกรรมในการปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับกับระเบิดหรือไม่ ฐานะทางการเงินของ CMAC ก็ยังลุ่มๆ ดอนๆ เรื่อยมา และในส่วนของรัฐบาลกัมพูชาเองก็ยังอยู่ในวังวนกับการสู้รบกับกลุ่มเขมรแดง ซึ่งทั้งสองฝ่ายยังคงใช้กับระเบิดเป็นอาวุธในการทำลายฝ่ายตรงข้าม ในปี ค.ศ.1996 ฐานะทางการเงินของ CMAC มีความมั่นคงมากขึ้น มีเงินในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวเพียงพอในระยะยาว ทั้งนี้เพราะผู้บริจาคมีความมั่นใจและสนใจในการแก้ปัญหากับระเบิดในกัมพูชามากขึ้น ในการนี้ UNDP มีบทบาทสำคัญในการช่วยเจ้าหน้าที่ CMAC พัฒนาเอกสารประกอบโครงการต่างๆ และช่วยให้การเงินของ CMAC มีความมั่นคง[34]

นอกจากนี้แล้ว CMAC ยังได้รับเงินจากรัฐบาลกัมพูชาเป็นจำนวนเงินรวม ประมาณ 1 ล้านเหรียญสหรัฐฯในระหว่างปี ค.ศ.1993 -1998 รวมถึงการให้ที่ดินในจังหวัดกัมปงชนังจำนวน 59 เฮกตาร์เพื่อให้ CMAC ใช้เป็นศูนย์ฝึกและให้ที่ดินในกรุงพนมเปญเพื่อจัดตั้งสำนักงานใหญ่ของ CMAC รวมถึงการให้สิทธิพิเศษโดยไม่ต้องเสียภาษี การได้รับความช่วยเหลือไม่ว่าจะเป็นจากองค์การระหว่างประเทศ, องค์การเอกชน, จากรัฐบาลของประเทศต่างๆ และรัฐบาลของตนนั้น แบ่งประเภทของความช่วยเหลือที่ CMAC ได้รับออกเป็น 3 ประเภทด้วยกัน กล่าวคือ ทางการเงิน, คำแนะนำ/ที่ปรึกษาและให้เป็นวัตถุสิ่งของ เ ช่น ในรูปของรถบรรทุก, เครื่องมือในการกู้กับระเบิดเป็นต้น ในส่วนของการเงินที่ CMAC ใช้ในโครงการต่างๆนั้น ในแต่ละปีใช้เงินประมาณ 12 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่ง CMAC นำไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมในสัดส่วนดังต่อไปนี้ คือ ใช้ในการกวาดกู้กับระเบิด ร้อยละ 90, ใช้ในการตรวจสอบพื้นที่กับระเบิด/กับระเบิด ร้อยละ 7, ใช้ในการฝึก ร้อยละ 2 และใช้ในการให้การศึกษาเกี่ยวกับกับระเบิดแก่ประชาชน ร้อยละ 1[35]

---

[33] Ieng Mouly, A National Mine Action Institution: The Cambodian Mine Action Center [Online]. (n.d.) Available from: http://maic.jmu.edu/ournal/5.1/Focus/CMACMouly/cmacmouly.htm [2003, October 27].

[34] สรุปจาก United Nations, Cambodia: the Development of Indigenous Mine Action Capacities [Online].

[35] ICBL, Landmine Monitor – Cambodia Country Report 1999 [Online]. 1999. Available from: http://www.icbl.org/lm/1999/english/cmbodia.html [2003, October 27].

4.3.2 กิจกรรมการกวาดกู้กับระเบิด

สำหรับกิจกรรมในการกวาดกู้กับระเบิดในประเทศกัมพูชาหลังจากการเสร็จสิ้นภารกิจของ UNTAC ดำเนินการโดยหลายหน่วยงานด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นศูนย์กู้กับระเบิดแห่งชาติ CMAC, องค์การเอกชนจากอังกฤษ คือ MAG และ HALO Trust, กองทัพกัมพูชา, ทหาร, คนในหมู่บ้าน, และบริษัทธุรกิจต่างๆ แต่หน่วยงานหลัก คือ CMAC ซึ่งรับผิดชอบปฏิบัติงานในการกวาดกู้กับระเบิดในหลายจังหวัดด้วยกัน คือ บันเตียเมียนเจย, เสียมราฐ, กัมปอต, กัมปงสปือ, กัมปงทม, กัมปงจาม, และในเขตจังหวัดพระวิหาร ซึ่งนับตั้งแต่ปี ค.ศ.1993-1999 CMAC กู้กับระเบิดในพื้นที่ประมาณ 53.88 ล้านตารางเมตร ส่วนในปี ค.ศ. 2000 CMAC กู้กับระเบิดไปกว่า 8,369,635 ตารางเมตรในเขตพื้นที่จังหวัดพระตะบอง, บันทายมีชัย, อุดรมีชัย, พระวิหาร, เสียมเรียบ, กรุงไพลิน และกัมปงทม

ในส่วนของ HALO Trust ได้ปฏิบัติภารกิจในการกู้กับระเบิดในเขตเสียมเรียบ, อุดรมีชัย และบันทายมีชัย ซึ่งจากปี ค.ศ.1993 – 1999 กู้กับระเบิดในพื้นที่ดังกล่าวไป 8.42 ล้านตารางเมตร ในส่วนของ MAG นั้นมีชุดปฏิบัติการเกี่ยวกับกับระเบิด 22 ชุดด้วยกันในการรวบรวมข้อมูล, การประสานงานกับคนในชุมชน, การสำรวจ, การทำเครื่องหมายพื้นที่กับระเบิด, การกู้กับระเบิดและการกู้ระเบิดประเภทอื่นๆ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือต่อความต้องการเร่งด่วนของคนในชุมชน ชุดปฏิบัติการดังกล่าวของ MAG ทำหน้าที่กวาดกู้กับระเบิดในบริเวณสถานที่ต่างๆในบริเวณชุมชนเป็นสำคัญ เช่น บริเวณรอบๆ วัด, แหล่งน้ำ, โรงเรียน, สถานพยาบาล เป็นต้น ซึ่งยึดแนวนโยบายในการปฏิบัติงานตาม CMAC เป็นสำคัญ MAG ทำหน้าที่ในเขตจังหวัดพระตะบอง, พระวิหาร, โพธิสัต, กัมปงทม, และกัมปงสปือ จากปี ค.ศ.1993–1999 หน่วยงานนี้ได้กวาดกู้กับระเบิดไปแล้ว 3.74 ล้านตารางเมตร และในปี ค.ศ.2000 ได้กวาดกู้กับระเบิดไป 805,252 ตารางเมตร ทำลายกับระเบิดสังหารบุคคลและกับระเบิดต่อต้านรถถังรวม 3,170 ลูก และยังได้ทำลาย UXO ไป 7,494 ลูก

นอกจากนี้ กองทัพกัมพูชา (Royal Cambodian Armed Forces – RCAF) ก็เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ทำหน้าที่ในการกวาดกู้กับระเบิด ซึ่งตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993-1999 ได้กวาดกู้กับระเบิดในพื้นที่ 3.94 ล้านตารางเมตร ส่วนในปี ค.ศ. 2000 ได้กวาดกู้กับระเบิดไป 20,001,000 ตารางเมตร นอกจากหน่วยงานดังกล่าวที่ได้กล่าวไปแล้วนั้นยังมีหน่วยงานอื่นๆในกัมพูชาที่ทำหน้าที่ใน

การกวาดกู้กับระเบิดดังกล่าว ซึ่งรวมพื้นที่กับระเบิดที่ได้กวาดกู้ไปแล้วจากผืนแผ่นดินประเทศกัมพูชานับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993 – 2000 นั้นประมาณ 186,924,101 ตารางเมตร[36]

ตารางที่ 13 พื้นที่กับระเบิดที่ได้รับการกวาดกู้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993-1999

หน่วยงาน	พื้นที่กับระเบิดที่ได้รับการกวาดกู้ (ม.^{2})
CMAC	53,875,460
HALO Trust	8,416,927
RCAF	3,940,000
MAG	3,735,374
อื่นๆ (ทั้งที่ทราบและไม่ทราบหน่วยงาน)	84,770,000
ทั้งหมด	**154,737,761**

ที่มา:ICBL, "Country Report: Cambodia," Landmine Monitor Report 2000 [Online].

ตารางที่ 14 พื้นที่กับระเบิดที่ได้รับการกวาดกู้กับระเบิดในปี ค.ศ. 2000

หน่วยงาน	พื้นที่ที่ได้รับการกวาดกู้(ม.^{2})	กับระเบิดสังหารบุคคล	กับระเบิดต่อต้านรถถัง	UXO
CMAC	8,369,635	15,733	628	45,379
HALO Trust	3,000,453	2,664	10	2,426
MAG	805,252	3,138	32	7,494
RCAF	20,001,000	1,078	186	6,290
ทั้งหมด (เท่าที่ทราบ)	**32,186,340**	**22,613**	**856**	**61,589**

ที่มา: ICBL, "Country Report: Cambodia," Landmine Monitor Report 2001 [Online].

---

[36] ข้อมูลปี ค.ศ. 1993-1999 ของทั้ง CMAC, HALO Trust, MAG และกองทัพกัมพูชาจาก ICBL, "Country Report: Cambodia," Landmine Monitor Report 2000 [Online]. 2000. Available from: http://www.hrw.org/reports/2000/landmines/index.htm [2002, November 7]. และข้อมูลปี ค.ศ. 2000 จาก ICBL, "Country Report: Cambodia," Landmine Monitor Report 2001 [Online]. 2001. Available from: http://www.icbl.org/ lm/2001 [2002, November 21].

4.3.3 โครงการการให้การศึกษาเกี่ยวกับกับระเบิด

กิจกรรมการให้การศึกษาเกี่ยวกับกับระเบิดเป็นการให้ความรู้ทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติแก่ประชาชนในชุมชนที่มีความเสี่ยงจากกับระเบิดและ UXO โดยเฉพาะผู้ลี้ภัยและผู้พลัดถิ่นภายในประเทศและประชาชนที่กลับบ้านเมื่อการสู้รบสงบ เพื่อให้ประชาชนเหล่านั้นรู้ถึงอันตราย, เรียนรู้วิธีที่จะมีชีวิตอยู่อย่างปลอดภัยจากภัยกับระเบิดที่มีอยู่รายรอบและสามารถเจอในชีวิตประจำวัน รวมทั้งจะทำอย่างไรและจะรายงานต่อใครหากพบพื้นที่น่าสงสัยว่าจะเป็นเขตกับระเบิด, การเรียนรู้เครื่องหมายและสัญลักษณ์ต่างๆที่หมายถึงพื้นที่อันตรายจากกับระเบิดเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดอุบัติเหตุจากกับระเบิด นอกจากนี้ยังได้รณรงค์ให้ความรู้ให้ข้อมูลข่าวสารทางสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางโทรทัศน์, วิทยุและป้ายประกาศ โครงการดังกล่าวทำให้ประชาชนในชุมชนที่มีความเสี่ยงจากกับระเบิดดำรงชีวิตและทำกิจกรรมต่างๆด้วยความระมัดระวังมากขึ้นและรู้วิธีที่จะหลีกเลี่ยงจากพื้นที่อันตรายเหล่านั้นจากความรู้ที่ได้เรียนมาจากเจ้าหน้าที่ของโครงการดังกล่าว ซึ่งช่วยให้การได้รับอุบัติเหตุจากกับระเบิดลดน้อยลง หน่วยงานหลักของสหประชาชาติที่ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศต่างๆในการดำเนินกิจกรรมในโครงการดังกล่าว คือ UNICEF[37]

กัมพูชาก็เช่นเดียวกัน หลังจาก UNTAC ถอนกองกำลังออกไปแล้ว แม้ว่ากิจกรรมในการให้การศึกษาเกี่ยวกับกับระเบิดเป็นความรับผิดชอบหลักของ CMAC รวมถึงการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆที่ช่วยเหลือในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว แต่ UNICEF ก็ยังเป็นเสมือนพี่เลี้ยงในการให้คำปรึกษา และยังได้ร่วมกับ UNESCO เพื่อให้ความช่วยเหลือโครงการดังกล่าวในกัมพูชา โดย UNICEF ได้จัดเตรียมสนับสนุนกิจกรรมในการให้ความช่วยเหลืออุปกรณ์แขนขาและข้อต่อเทียมแก่เด็กและสตรีกัมพูชา[38]

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

[37] สรุปและเรียบเรียงจาก "Mineaction," [Online]. 2002. Available from: http://www.mineaction.org/misc/dynamic_overview.cfm?did=5 [2002, November 19]. และ United States Department of State, Bureau of Political-Military Affairs, Hidden Killers: The Global Landmine Crisis (Washington: United States Department of State, Bureau of Political-Military Affairs, 1998) [Online]. 1998. Available from: http://www.state.gov/www/global/arms/rpt_9809_demine_nxg.html [2002, November 25].

[38] United Nations, Assistance in Mine Clearance: Report of the Secretary-General. A/50/408: 6 September 1995 [Online]. 1995. Available from: http://www.un.org/Depts/mine/UNDocs/a50-408.htm [2003, February 20].

นอกจากนี้ ด้วยความร่วมมือของ UNICEF, CMAC, MAG และ Mine Awareness Training Team (MATT) ของ World Vision การดำเนินกิจกรรมในการให้การศึกษาเกี่ยวกับกับระเบิดแก่ประชาชนกัมพูชาตั้งแต่ปี ค.ศ.1993 – 1999 นั้น มีการจัดตั้งโรงเรียนในการดำเนินกิจกรรมในโครงการดังกล่าว 136 โรงเรียน มีประชาชนได้รับความรู้จากโครงการดังกล่าวไปกว่า 1.6 ล้านคนจาก 4,707 หมู่บ้าน และในปี ค.ศ.2000 มีประชาชนเข้ารับการเรียนรู้ในโครงการดังกล่าวจำนวน 627,244 คนจาก 903 หมู่บ้าน ซึ่งแสดงได้ดังตารางที่ 15 ดังนี้ [39]

ตารางที่ 15 จำนวนประชากรที่ได้รับการศึกษาจากโครงการการให้การศึกษาเกี่ยวกับกับระเบิด(ค.ศ.1993-2000)

ปี ค.ศ.	จำนวนประชากรที่ได้รับการศึกษาจากโครงการ
1994*	59,817
1995	121,678
1996	216,649
1997	281,916
1998	423,434
1999	497,198
2000	627,244
รวม	**2,227,936**

* หมายเหตุ: ข้อมูลของปี ค.ศ.1993 รวมอยู่ในปี ค.ศ.1994

4.3.4 จำนวนที่ลดลงของผู้ได้รับอุบัติเหตุจากกับระเบิด

จากการดำเนินกิจกรรมการกวาดกู้กับระเบิด และกิจกรรมในโครงการการให้การศึกษาเกี่ยวกับกับระเบิด ซึ่งเป็นกิจกรรมสำคัญที่ทำให้จำนวนกับระเบิดลดลง และจำนวนผู้ได้รับอุบัติเหตุจากกับระเบิด ซึ่งได้แสดงไว้ในแผนภูมิที่ 2 ในหน้าถัดไปนั้น มีแนวโน้มที่ลดลง โดยเฉพาะตั้งแต่ปี ค.ศ. 1996 เป็นต้นมา

---

[39] ข้อมูลปี ค.ศ. 1993-1999 จาก ICBL, "Country Report: Cambodia," Landmine Monitor Report 2000 [Online]. และข้อมูลปี ค.ศ. 2000 จาก ICBL, "Country Report: Cambodia," Landmine Monitor Report 2001 [Online].

แผนภูมิที่ 2 จำนวนผู้ได้รับอุบัติเหตุจากกับระเบิด/UXOและแนวโน้ม (ค.ศ.1979-1999)

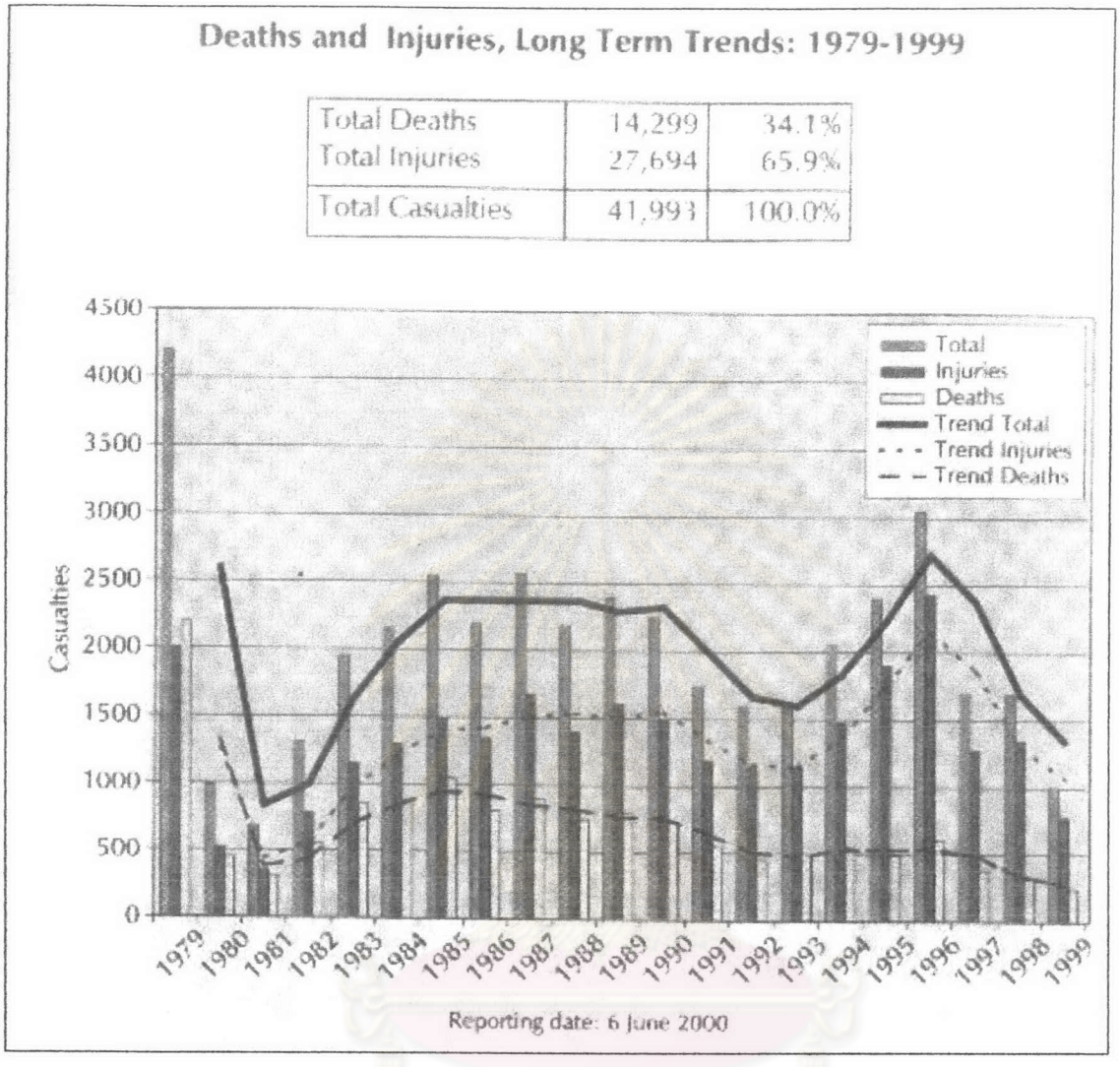

ที่มา: Information from Cambodia Mine/UXO Victim Information System - CMVIS, monthly mine/UXO victim report, September 2001. Cited in Chris Dammers, "Participatory Monitoring and Evaluation of Humanitarian Mine Action in Cambodia," in Participatory Monitoring of Humanitarian Mine Action: Giving Voice to Citizens of Nicaragua, Mozambique and Cambodia, ed. Susan Willett (Geneva: United Nations Institute for Disarmament Research, 2003), p. 93.

อีกทั้ง ในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นต้นมา การใช้กับระเบิดเป็นอาวุธในการป้องกันและการรุกรานของฝ่ายเขมรแดงและฝ่ายรัฐบาลกัมพูชาลดน้อยลงและยุติลงในที่สุดในปี ค.ศ. 1998 (ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 หัวข้อ 3.1 ที่มาของปัญหากับระเบิดในกัมพูชา) ซึ่งเป็นผลดีต่อการแก้ปัญหากับระเบิดในกัมพูชามากขึ้น

นอกจากนี้ข้อมูลจาก ICBL ซึ่งรายงานใน Landmine Monitor Report 2001 ถึงจำนวนประชาชนกัมพูชาที่ได้รับอุบัติเหตุจากกับระเบิดจากปี ค.ศ. 1996 จนถึงปี ค.ศ. 2000 นั้นจำนวนผู้ที่ได้รับอุบัติเหตุจากกับระเบิดลดลง ดังตารางที่ 16[40]

ตารางที่ 16 จำนวนผู้ได้รับอุบัติเหตุจากกับระเบิด (ค.ศ. 1996-2000)

ปี ค.ศ.	จำนวนผู้ได้รับอุบัติเหตุ (ที่ได้รับการบันทึก)	เฉลี่ยแต่ละเดือน(คน)	เฉลี่ยแต่ละวัน(คน)	ทหาร%	ประชาชน%
1996	3,046	254	8	-	-
1997	1,810	151	5	49	51
1998	1,929	161	5	41	59
1999	1,049	87	3	14	86
2000	802	67	2	7	93

แม้ว่าจำนวนผู้ได้รับอุบัติเหตุจากกับระเบิดจากทั้ง 2 แหล่งข้อมูลอาจมีความคลาดเคลื่อนในเรื่องตัวเลขเล็กน้อย ทั้งนี้เพราะ ผู้ที่ได้รับอุบัติเหตุบางรายไม่ได้เข้ารับการรักษาที่สถานพยาบาล และผู้ที่ได้รับอุบัติเหตุบางรายอยู่ในพื้นที่ห่างไกลยากแก่การเข้าถึงเพื่อทำการบันทึกข้อมูล แต่อย่างไรก็ตาม ข้อมูลของทั้ง 2 แหล่งที่มานั้นแนวโน้มของผู้ที่ได้รับอุบัติเหตุจากกับระเบิดมีแนวโน้มที่ลดลง ทั้งนี้เหตุผลหนึ่งเนื่องมาจากการดำเนินกิจกรรมในการแก้ปัญหากับระเบิดในกัมพูชาอย่างต่อเนื่อง เอาใจใส่ ของหน่วยงานต่างๆในกัมพูชา รวมถึงความช่วยเหลือจากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ตามแนวทางของสหประชาชาติซึ่งได้วางรากฐานในการแก้ปัญหากับระเบิดในกัมพูชาตั้งแต่การเข้ามารับผิดชอบจัดการกับปัญหาดังกล่าวในปี ค.ศ. 1992 เป็นต้นมา ซึ่งจากแนวโน้มของตัวเลขผู้ที่ได้รับอุบัติเหตุจากกับระเบิดได้บ่งชี้ถึงความก้าวหน้าในการแก้ปัญหาดังกล่าวได้เป็นอย่างดี

---

[40] ICBL, "Country Report: Cambodia," Landmine Monitor Report 2001 [Online].

4.3.5 การให้ความช่วยเหลือผู้รอดชีวิตจากอุบัติเหตุกับระเบิด

นอกจากกิจกรรมหลักที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น การให้ความช่วยเหลือผู้รอดชีวิตจากอุบัติเหตุจากกับระเบิดเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งเพื่อลดผลกระทบจากปัญหากับระเบิดในกัมพูชา ในส่วนของความช่วยเหลือผู้พิการนี้แบ่งออกเป็น 4 ประการด้วยกัน[41] คือ

1) ในส่วนของความช่วยเหลือทางด้านการรักษาผู้ได้รับอุบัติเหตุจากกับระเบิดนั้น ได้มีการจัดตั้งศูนย์เพื่อให้การรักษาแก่ผู้ได้รับอุบัติเหตุจากกับระเบิด รวมถึงการดูแลรักษาทางการแพทย์แก่ผู้พิการจากสาเหตุอื่นๆด้วย

2) ในการฟื้นฟูทางด้านร่างกาย มีองค์การระหว่างประเทศทำงานในส่วนนี้ 5 องค์การหลักด้วยกัน คือ Handicap International, ICRC, Cambodia Trust, Veterans International, American Red Cross ซึ่งองค์การเหล่านี้ได้สนับสนุนศูนย์การปฏิบัติงานและฟื้นฟูผู้พิการ 16 ศูนย์ในพื้นที่ 16 จังหวัดด้วยกัน ศูนย์ดังกล่าวได้ผลิตแขนและขาเทียมให้แก่ผู้พิการด้วย ซึ่งในปี ค.ศ. 1999 ทำการผลิตทั้งหมด 6,246 ชิ้น และปี ค.ศ. 2000 ผลิตจำนวน 5,523 ชิ้น นอกจากนี้ศูนย์ดังกล่าวยังได้บริจาครถเข็นและอุปกรณ์ช่วยในการเดินให้ผู้พิการด้วย ซึ่งในปี ค.ศ. 1999 ได้ให้รถเข็นจำนวน 1,456 คัน และในปี ค.ศ.2000 จำนวน 1,433 คัน อย่างไรก็ตาม ความช่วยเหลือดังกล่าวไม่ได้จำกัดเพียงผู้พิการสาเหตุจากกับระเบิดเท่านั้น แต่ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้พิการจากสาเหตุอื่นๆด้วย แต่ช่วงระยะเวลาเกือบ 10 ปีที่ผ่านมานั้นผู้พิการส่วนใหญ่ล้วนเป็นผู้ได้รับอุบัติเหตุจากกับระเบิดแทบทั้งสิ้น แต่อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมาอุบัติเหตุจากกับระเบิดได้ลดลงจากในปีก่อนๆมาก

3) การฟื้นฟูอาชีพ/การฝึกอาชีพให้กับผู้พิการ ซึ่งจนถึงปี ค.ศ. 2000 นั้น ได้มีศูนย์ฝึกอาชีพ(ศูนย์หลักๆ)ทั้งหมด 8 ศูนย์ด้วยกัน โดยมีผู้ฝึกและจบหลักสูตรไปแล้วทั้งสิ้น 3,493 คน และ

---

[41] ข้อมูลของข้อ 1, 3 และ 4 จาก Ibid. และข้อ 2 สรุปจาก Ibid and Kingdom of Cambodia, Convention on the Prohibition of Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and on Their Destruction. Report Presented to the United Nations Secretary-General: Report Period from 1/1/2001 to 31/12/2001 [Online]. 2002. Available from: http://disarmament2.un.org/MineBan.nsf/5e7c40bf6945fff85256c690078157a/a160c781b57e0abd85256ba50057fdcd/$FILE/Rapport OttawaArticle7 2002Electronicversion.PDF [2003, December 1].

จำนวน 1,751ได้งานที่มีความมั่นคงหรือไม่ก็เปิดดำเนินกิจการของตนเอง ซึ่งในส่วนของการฟื้นฟูดังกล่าวนี้มีความร่วมมือจากหน่วยองค์กรเอกชนหลายหน่วยงานด้วยกัน

4) การป้องกันการกลายเป็นผู้ไร้ความสามารถ/ผู้พิการ วิธีการป้องกันดังกล่าวคือการให้ความรู้แก่ผู้รอดชีวิตจากอุบัติเหตุจากกับระเบิดให้ระมัดระวังและรู้วิธีการที่จะหลีกเลี่ยงอันตรายจากกับระเบิด ซึ่งการเรียนรู้ดังกล่าวคือกิจกรรมในโครงการการให้ความรู้เกี่ยวกับกับระเบิดที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั่นเอง (หัวข้อ 4.3.3)

กิจกรรมทั้งหมดที่กล่าวมา เป็นกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหากับระเบิดในกัมพูชาหลังจากการเสร็จสิ้นภารกิจของ UNTAC ซึ่งกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นล้วนมาจากแนวคิดของสหประชาชาติทั้งสิ้น โดยบทบาทในการดำเนินกิจกรรมต่างๆส่วนใหญ่เป็นหน้าที่หลักของศูนย์กู้กับระเบิดแห่งชาติเป็นสำคัญ โดยร่วมมือและประสานงานกับองค์การเอกชนระหว่างประเทศต่างๆที่มีความสนใจและใส่ใจในการช่วยเหลือเพื่อแก้ปัญหากับระเบิดในกัมพูชา

โดยสรุป หลังจากการเสร็จสิ้นภารกิจของ UNTAC บทบาทของสหประชาชาติในการเข้ามารับผิดชอบโดยตรงเช่นในช่วงของการรักษาสันติภาพนั้นดูจะลดน้อยลง แต่อย่างไรก็ตามสหประชาชาติก็มิได้โดดเดี่ยวให้กัมพูชาแก้ปัญหาตามยถากรรมแต่อย่างใด สหประชาชาติยังคงให้ความช่วยเหลือและเป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษาและคำแนะนำในกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการหาแหล่งเงินทุนให้กับกัมพูชาเพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหากับระเบิดในกัมพูชาตลอดมา ซึ่งหน่วยงานหลักในการดำเนินการและให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหากับระเบิดในกัมพูชา คือ UNDP และ UNICEF อีกทั้งยังได้เรียกร้องให้รัฐสมาชิกสหประชาชาติให้ความช่วยเหลือแก่ CMAC ในด้านเครื่องมืออุปกรณ์และผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคนิค รวมถึงการสนับสนุนทางด้านการเงินในงานด้านการกวาดกู้กับระเบิดในกัมพูชา ซึ่งความช่วยเหลือต่างๆเหล่านี้นานาชาติสามารถให้ความช่วยเหลือผ่าน UNDP[42]

---

[42] United Nations, Resolution 880 (1993): Adopted by the Secretary Council at Its 3303rd Meeting, on 4 November 1993 [Online]. (n.d.) Available from: http://www.minaction.org/pdf%20file/S%20RES%20880%20Cambodia.pdf [2003, December 1].

4.4 กัมพูชากับอนุสัญญาออตตาวา (1997)

อนุสัญญาว่าด้วย การห้ามใช้ สะสม ผลิตและโอน และการทำลายกับระเบิดสังหารบุคคล หรืออนุสัญญาออตตาวาได้เปิดให้ประเทศต่างๆลงนามในอนุสัญญาเมื่อวันที่ 2-4 ธันวาคม ค.ศ.1997 ที่กรุงออตตาวาประเทศแคนาดา ซึ่งมีรัฐร่วมลงนามทั้งหมด 122 รัฐด้วยกัน[43] หนึ่งในนั้น คือ ประเทศกัมพูชาซึ่งมีกับระเบิดในผืนแผ่นดินจำนวนมากและได้รับผลกระทบอย่างมหาศาลจากปัญหาดังกล่าว กัมพูชาได้ลงนามในอนุสัญญาออตตาวา เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม ค.ศ.1997 แต่ยังไม่ได้ให้สัตยาบันโดยอ้างเหตุผลทางการเมืองในกัมพูชา (ซึ่งขณะนั้นยังมีการสู้รบระหว่างกองกำลังของเขมรแดงและฝ่ายรัฐบาลกัมพูชาและทั้งสองฝ่ายยังคงใช้กับระเบิดเป็นอาวุธในการทำลายฝ่ายตรงข้าม)

การเลือกตั้งทั่วไปในกัมพูชาถูกจัดให้มีขึ้นในเดือนมิถุนายน ค.ศ.1998 หลังจากนั้นมีการเจรจาอันยืดยาวของพรรคการเมืองต่างๆเพื่อจัดตั้งรัฐบาลผสมซึ่งเสร็จสิ้นและเข้ารับตำแหน่งเมื่อ 25 พฤศจิกายน ค.ศ.1998 ในระหว่างช่วงเวลานี้ ได้มีการประชุมสภาสูงสุดแห่งชาติเพื่อผ่านพระราชบัญญัติเกี่ยวกับอนุสัญญาออตตาวา ในขณะเดียวกัน CMAC พยายามช่วยให้กัมพูชาให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาดังกล่าวโดยเร็ว โดยได้แปลเนื้อหาของอนุสัญญาเป็นภาษาเขมรซึ่งเป็นฉบับร่างโดยให้ชื่อว่า กฎหมายกับระเบิด กฎหมายกับระเบิดนี้มีเป้าหมายเพื่อห้ามการผลิต ห้ามใช้ ห้ามขายและห้ามส่งออกกับระเบิดสังหารบุคคล กฎหมายครอบคลุมถึงการห้ามพลเรือน ข้าราชการ กองกำลังแห่งชาติกัมพูชา กองทัพและตำรวจแห่งชาติในการใช้กับระเบิดสังหารบุคคล ยกเว้นกรณีของการใช้กับระเบิดเพื่อการฝึกและการกู้กับระเบิดเท่านั้น กฎหมายฉบับนี้มอบหมายให้ CMAC รับผิดชอบในการทำลายกับระเบิดโดยเฉพาะที่มีเก็บไว้ในคลังแสง รวมทั้งความร่วมมือในการกวาดกู้กับระเบิดกับองค์กรต่างๆภายในกัมพูชา โครงร่างกฎหมายฉบับนี้ยังได้บัญญัติการลงโทษสำหรับผู้ที่มีไว้ในครอบครองหรือใช้กับระเบิดบนผืนแผ่นดินกัมพูชา และในมาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาได้กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติในการให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาออตตาวาของกัมพูชา ซึ่งองค์พระมหากษัตริย์จะเป็นผู้ลงนามและให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาระหว่างประเทศและสนธิสัญญาต่างๆ หลังจากร่างกฎหมายดังกล่าวผ่านรัฐสภา

---

[43] J. Marshall Beier and Ann Denholm Crosby, "Harnessing Change for Continuity: The Play of Political and Economic Forces behind the Ottawa Process," In To Walk without Fear: The Global Movement to Ban Landmines, eds. Maxwell A. Cameron, Robert J. Lawson, and brain W. Tomlin (Toronto: Oxford University Press, 1998), p. 269.

แห่งชาติ[44] ในวันที่ 28 เมษายน ค.ศ. 1999 สภาแห่งชาติกัมพูชาได้ผ่านกฎหมายภายในประเทศในการห้ามใช้กับระเบิดสังหารบุคคล ทั้งนี้เพื่อเตรียมพร้อมให้สอดคล้องกับการรับอนุสัญญาออตตาวามาปฏิบัติใช้ ซึ่งเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม ค.ศ. 1999 สภาแห่งชาติกัมพูชาผ่านข้อเสนอในการให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาว่าด้วย การห้ามใช้ สะสม ผลิตและโอน และการทำลายกับระเบิดสังหารบุคคล พระมหากษัตริย์เป็นผู้ให้สัตยาบันในวันที่ 28 พฤษภาคม ค.ศ.1999 และเอกสารการให้สัตยาบันได้เข้าสู่สหประชาชาติในวันที่ 28 กรกฎาคม ค.ศ. 1999 และอนุสัญญาออตตาวามีผลบังคับใช้ต่อกัมพูชาในวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2000[45]

กัมพูชาเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการสู่อนุสัญญาออตตาวาตั้งแต่ตอนต้น ไม่ว่าจะเป็นการเข้าร่วมในการประชุมเมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ.1996 ที่กรุงออตตาวา ซึ่งที่จัดขึ้นเพื่อเตรียมงานในการประชุมเกี่ยวกับอนุสัญญาการห้ามใช้กับระเบิดในปี ค.ศ.1997 และเป็นหนึ่งใน 97 ประเทศ ที่ให้การรับรองและออกแถลงการณ์กรุงบรัสเซลในเดือนมิถุนายน ค.ศ.1997 รวมถึงการเข้าร่วมเจรจาเกี่ยวกับอนุสัญญาเกี่ยวกับกับระเบิดเป็นเวลา 3 สัปดาห์ในเดือนกันยายน ค.ศ. 1997 ที่เมืองออสโลประเทศนอร์เวย์ อีกทั้ง ยังได้ลงคะแนนเสียงสนับสนุนมติของสมัชชาสหประชาชาติในการเรียกร้องให้รัฐต่างๆร่วมมือกันอย่างแข็งขันต่อไปในข้อตกลงระหว่างประเทศในการต่อต้านกับระเบิดสังหารบุคคล เหล่านี้ล้วนแสดงถึงความตั้งใจและเอาใจใส่ของกัมพูชาเพื่อต่อต้านและแก้ปัญหากับระเบิด[46]

นอกจากนี้ ในเดือนกันยายน ค.ศ.2000 กัมพูชายังได้จัดตั้งหน่วยงานขึ้นอีกหนึ่งหน่วยงานเพื่อเข้ามาช่วยรับผิดชอบในกิจกรรมเกี่ยวกับกับระเบิด โดยรัฐบาลกัมพูชาได้จัดตั้ง Cambodian Mine Action and Victim Assistance Authority – CMAA เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบต่องานการดูแล, วางแผน, ประสานงานร่วมมือ รวมถึงการเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำในกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวกับกับระเบิดภายในประเทศ อีกทั้ง CMAA ยังทำหน้าที่ในการตรวจสอบดูแลในการนำกฎหมายต่อต้านกับระเบิดสังหารบุคคลภายในประเทศและกฎหมายต่อต้านกับระเบิดสังหารบุคคลระหว่าง

---

[44] ICBL, Landmine Monitor - Cambodia Country Report 1999 [Online].

[45] Cambodia, Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and Their Destruction. Reporting Formats for Article 7: Reporting for Time Period from/for 1993 to 26 June 2000 [Online]. 2000. Available from: http://disarmament2.un.org/MineBan.nsf/5e7c40bf6945ffff85256c690078157a/704bc211c77297938525690b00551502?OpenDocument [2003, February 20].

[46] ICBL, Landmine Monitor – Cambodia Country Report 1999 [Online].

ประเทศซึ่งก็คืออนุสัญญาออตตาวาไปใช้ ทั้งนี้เพื่อให้ดำเนินการตามบทบัญญัติในอนุสัญญาดังกล่าว[47]

เมื่อกัมพูชาให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาออตตาวาแล้วนั้น กัมพูชาจะต้องเสนอรายงานต่อสหประชาชาติภายในเวลา 180 วัน หลังจากอนุสัญญามีผลบังคับใช้ ซึ่งการเสนอรายงานของสหประชาชาติครั้งแรกเสนอในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2000 การเสนอดังกล่าวครอบคลุมระยะเวลาจากปี ค.ศ. 1993 - 26 มิถุนายน ค.ศ. 2000 หลังจากนั้นกัมพูชาต้องเสนอรายงานต่อสหประชาชาติไม่เกินวันที่ 30 เมษายนของแต่ละปีครอบคลุมระยะเวลาตั้งแต่เดือนมกราคม–ธันวาคมของแต่ละปี ตามที่ได้ระบุไว้ในข้อ 7 ของอนุสัญญาออตตาวา ซึ่งในการเสนอรายงานครั้งที่สองนี้ กัมพูชาได้เสนอเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน ค.ศ. 2001 ซึ่งครอบคลุมข้อมูลตั้งแต่ 1 มกราคม – 31 ธันวาคม ค.ศ. 2000 ข้อมูลในการเสนอรายงานเกี่ยวกับกับระเบิดต่อสหประชาชาติของกัมพูชาในการปฏิบัติตามอนุสัญญาออตตาวาในส่วนของ การผลิต การโอน การสะสม การใช้ และการทำลายกับระเบิดสังหารบุคคล สรุปได้ดังนี้[48]

1) ในส่วนของการผลิตหรือสถานะของโครงการในการเปลี่ยนแปลงหรือปลดประจำการสิ่งอำนวยความสะดวกในการผลิตกับระเบิดสังหารบุคคล ซึ่งในรายงานต่อ

---

[47] Kingdom of Cambodia, Convention on the Prohibition of Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and On Their Destruction. Report Presented to the United Nations Secretary-General: Report Period from 1/1/2001 to 31/12/2001 [Online].

[48] สรุปและเรียบเรียงจาก Cambodia, Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and Their Destruction. Reporting Formats for Article 7: Reporting for Time Period from/for 1993 to 26 June 2000 [Online]. 2000. และ Cambodia, Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and Their Destruction. Reporting Formats for Article 7: Reporting for Time Period from/for 1 January 2000 to 31 December 2000 [Online]. 2001. Available from: http://disarmament2.un.org/MineBan.nsf/5e7c40bf6945ffff85256c690078157a/3bbd7c565ae5e25985256a80004df6b3?OpenDocument [2003, December 1]. และ Cambodia, Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and Their Destruction. Reporting Formats for Article 7: Reporting for Time Period from/for 1 January 2002 to 31 December 2002 [Online]. 2003. Available from: http://disarmament2.un.org/MineBan.nsf/e7c40bf6945ffff85256c690078157a/82b6f6afe57ece2585256d1a004430a5?OpenDocument [2003, December 1].

สหประชาชาติกัมพูชาไม่ได้ผลิตกับระเบิดสังหารบุคคล และไม่มีโครงการและสิ่งอำนวยความสะดวกใดๆเพื่อการผลิตกับระเบิดดังกล่าว (ข้อ 7.1 จ ของอนุสัญญาฯ)

2) ในส่วนของการโอนนั้น อนุสัญญาฯ กำหนดห้ามรัฐภาคีโอนกับระเบิดไปสู่ผู้ใด ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ห้ามนำกับระเบิดจากประเทศอื่นเข้ามาในอาณาเขตประเทศตน และห้ามจำหน่ายกับระเบิดระหว่างประเทศ แต่อนุสัญญาได้กำหนดข้อยกเว้นให้รัฐภาคีดำเนินการโอนกับระเบิดสังหารบุคคลได้เพื่อวัตถุประสงค์ในการทำลาย และจะโอนได้ในจำนวนที่จำกัดไว้สำหรับวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมเพื่อการทำลายเท่านั้น การโอนและการแลกเปลี่ยนกับระเบิดสังหารบุคคลใดๆนอกเหนือจากข้อยกเว้นดังกล่าวนี้จะมิสามารถทำได้ (ข้อ 7.1 ง ของอนุสัญญาฯ) ซึ่งการโอนกับระเบิดสังหารบุคคลของกัมพูชามีขึ้นใน 2 กรณีด้วยกัน คือ

ประการแรก การโอนเพื่อการพัฒนาและการฝึกไปสู่ศูนย์ฝึกการกู้กับระเบิดของ CMAC ในจำนวนดังต่อไปนี้ คือในปี ค.ศ.1993 มีการโอน 348 ลูก, ปี ค.ศ.1998 มีการโอน 236 ลูก, ปี ค.ศ. 1999 มีการโอน 818 และ 52 ลูกในปี ค.ศ.2000 รวมทั้งหมด 1,454 ลูกด้วยกัน ซึ่งกับระเบิดดังกล่าวได้มาจากการกวาดกู้ของ CMAC และองค์กรเอกชนเป็นส่วนใหญ่

ประการที่สอง คือการโอนเพื่อการทำลาย ซึ่งการโอนดังกล่าวก็โอนไปสู่ CMAC เช่นกัน แจกแจงได้ดังนี้ ปี ค.ศ. 1993 โอน 3 ลูก, ค.ศ. 1998 โอน 1,389 ลูก, ค.ศ. 1999 โอน 5,243 ลูก และในปี ค.ศ.2000 โอน 6,626 ลูก รวมทั้งสิ้น 13,261

3) จำนวนกับระเบิดสังหารบุคคลทั้งหมดที่มีเก็บไว้ซึ่งกัมพูชาเป็นเจ้าของหรือภายใต้การครอบครองหรือภายใต้เขตอำนาจหรือการควบคุมของกัมพูชา รวมถึงการแบ่งหมวดหมู่ของชนิด ปริมาณ และหากเป็นไปได้หมายเลขของกับระเบิดสังหารบุคคลแต่ละชนิดที่เก็บสะสมไว้ ซึ่งในรายงานทั้งสองครั้ง แสดงชนิดของกับระเบิดและจำนวนทั้งหมดจำนวน 2,035 ลูก แจกแจงได้ดังต่อไปนี้ (ข้อ 7.1 ข ของอนุสัญญา)

ชนิด	จำนวน	ชนิด	จำนวน	ชนิด	จำนวน
DH10	78	72A	425	MH	4
M18A1	52	POMZ2	385	POMZ2M	110
PNM2	52	K	71	BLAST M.	136
OZM4	422	PMN2	84	652A	77
PMN	52	69	14	IMPROVISE D MINES	73

4) นอกจากนี้ กัมพูชายังได้รายงานถึงชนิดและปริมาณของกับระเบิดสังหารบุคคลทั้งหมดที่ถูกทำลาย ดังนี้ (ข้อ 7.1 ฉ ของอนุสัญญา)

ประการแรก การทำลายกับระเบิดสังหารบุคคลที่มีอยู่ในคลัง/เก็บสะสมซึ่งกองทัพกัมพูชา (RCAF) ทำลายไปตั้งแต่ปี ค.ศ.1994-1998 จำนวนทั้งสิ้น 71,991 ลูก และในปี ค.ศ. 2000 ทำลายไป1,078 ลูก ในส่วนของ CMAC จนถึงปี ค.ศ.2000 ทำลายไปทั้งหมดรวม 15,331 ลูกด้วยกัน

ประการที่สอง การทำลายกับระเบิดในจากบริเวณพื้นที่กับระเบิด ซึ่งรวมทั้งหมดได้กวาดกู้กับระเบิดไปกว่า 118.82 ตารางกิโลเมตร และทำลายกับระเบิดสังหารบุคคลไปกว่า 85,686 ลูกด้วยกัน จากการทำงานของ UNTAC/MCTU ในช่วงที่ปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาสันติภาพในกัมพูชา และจาก 4 หน่วยงานหลัก คือ CMAC, HALO Trust, MAG และ RCAF รวมถึงองค์กรเอกชนอื่นๆที่ให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือในการกวาดกู้กับระเบิดดังกล่าวด้วย

การรายงานสภาวการณ์กับระเบิดในประเทศให้สหประชาชาติรับทราบของกัมพูชา เป็นหนึ่งในข้อมูลของสหประชาชาติเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์และดำเนินการช่วยเหลือการแก้ปัญหากับระเบิดในกัมพูชาให้ความก้าวหน้าต่อไป

โดยสรุปแล้ว การเข้าไปมีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหากับระเบิดในประเทศกัมพูชาของสหประชาชาตินั้นเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ว่าด้วยการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ และอำนาจหน้าที่การดำเนินการในเรื่องเกี่ยวกับความก้าวหน้าและการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่การเข้ามาของ

UNAMIC ในการเตรียมการต่างๆช่วงปลายปี ค.ศ.1991 และการเข้ามาของ UNTAC ช่วงค.ศ. 1992 – 1993 ซึ่งบทบาทในการแก้ปัญหากับระเบิดในขณะนั้นเป็นความรับผิดชอบโดยตรงในการดำเนินกิจกรรมต่างๆเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

หลังจากปี ค.ศ. 1993 เป็นต้นมา บทบาทของสหประชาชาติในการแก้ปัญหากับระเบิดมีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ก่อนที่เคยรับผิดชอบและเกี่ยวข้องโดยตรงในกิจกรรมต่างๆ เปลี่ยนเป็นการสร้างความสามารถแห่งชาติให้กับกัมพูชา เพื่อให้กัมพูชารับผิดชอบการแก้ปัญหาของตนโดยตรง โดยที่สหประชาชาติยังคงเป็นพี่เลี้ยง ให้คำปรึกษา คำแนะนำ การระดมทุน รวมไปถึงการจัดเจ้าหน้าที่บางส่วนเพื่อเป็นที่ปรึกษาในกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหากับระเบิดให้หมดไปจากพื้นดินกัมพูชา โดยเฉพาะกิจกรรมในการกวาดกู้กับระเบิด นอกจากนี้ตามบทบัญญัติในอนุสัญญาออตตาวา กัมพูชาต้องรายงานสภาวการณ์และผลของการปฏิบัติตามที่อนุสัญญาได้กำหนดไว้แก่สหประชาชาติ เพื่อแสดงถึงความก้าวหน้าในการปฏิบัติตามพันธะของอนุสัญญา และเพื่อรวบรวมข้อมูลสู่การศึกษาวิเคราะห์และหาวิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น

จากการประมาณของสหประชาชาติการในช่วงต้นทศวรรษ 1990 นั้นกัมพูชามีกับระเบิดในปริมาณสูงประมาณ 8-10 ล้านลูก และจากผลของการเข้าไปช่วยแก้ปัญหากับระเบิดของสหประชาชาติ ในปี ค.ศ. 2000 นั้น จำนวนกับระเบิดในดินแดนประเทศกัมพูชามีอยู่ประมาณ 300,000–1,000,000 ลูก[49] ซึ่งการลดลงของจำนวนกับระเบิดเป็นผลมาจากการกวาดกู้กับระเบิดออกจากพื้นดินเป็นสำคัญ โดยจากปี ค.ศ. 1992 – 2000 นั้น ได้กวาดกู้กับระเบิดออกจากพื้นดินกัมพูชาไปถึง 186,924,101 ตารางเมตรด้วยกัน นอกจากนี้ จำนวนผู้ได้รับอุบัติเหตุจากกับระเบิดมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ ดังที่ได้เสนอแล้วข้างต้น(4.3.4) เป็นผลมาจากการดำเนินการการกวาดกู้กับระเบิดออกจากพื้นดินและการดำเนินกิจกรรมในโครงการการให้การศึกษาเกี่ยวกับกับระเบิด อนึ่ง จากทั้งปริมาณกับระเบิดที่ลดลง และจำนวนผู้ได้รับอุบัติเหตุที่ลดลงเป็นตัวชี้บอกที่ดีในความก้าวหน้าของการแก้ปัญหากับระเบิดในกัมพูชา

---

[49] ข้อมูลตัวเลขจำนวนกับระเบิดในประเทศกัมพูชา ปี ค.ศ. 2000 จาก United States Department of State, Bureau of Political – Military Affairs, "Hidden Killers 2001 - - The World's Landmines Problem," To Walk the Earth in Safety: The United States Commitment to Humanitarian Demining [Online]. 2001. Available from: hppt://www.state.gov/t/pm/rls/rpt/walkearth/2001/ [2002, December 16].